

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Abonamente — Előfizetési árak:

1 an — Egy évre Lei 1000

1/2 an — Félévre Lei 600

Director — Felelős szerkesztő:

TRAIAN CHIRILĂ

Redacția și administrația
Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Str. Minerva 7. — Telefon: 4-44.

Neglijări

Din punct de vedere financiar și economic se poate cam greu explica erorile elementare cari s'au comis, cu prilejul acțiunii pentru înfăptuirea marelui reforme monetare, indispensabilă refacerii noastre economice și financiare.

D. Vintilă Brătianu, ca și specialiști ce-l înconjoară, știau perfect că o stabilizare în țara românească ca și ori unde, nu se poate face fără importante credite în străinătate, fără împrumut de refacere, fără asigurarea unui aflus permanent de capitaluri străine, fără cari balanța noastră de plăți nu se poate echilibra.

Tot așa de sigur era, că credite și împrumuturi nu puteau fi cerute finanței internaționale cât timp eram în conflict pe trei mari chestiuni financiare cu cele trei mari state din Europa, cu Franța, Anglia și Germania.

La Paris, chestiunea datorilor de război, unde teza noastră se desparte de cea franceză cu o diferență de 4 miliarde franci sau 24 milioane lei; la Londra, chestiunea rentelor române vândute prin Stock Exchange anulate de guvernul român; la Berlin, chestiunea biletelor Băncii Generale, a cărei rezolvare am refuzat-o, când ne era favorabilă, ca să alergăm după ea acum.

Normal și de resortul unei inteligențe mijlocii, era ca, guvernul înainte chiar de a pomeni de stabilizare să pornească la lichidarea diferendelor de mai sus. După ce ele ar fi fost tranșate și astfel preparată atmosfera trebuia făcută și mai favorabilă prin suprimarea dispozițiilor legale îndreptate împotriva intrării și activității capitalului străin în țară, de cari legislația noastră economică din ultimul timp abundă.

In loc de a urma această se neglijează complet diferendele ce aveam cu finanța străină, nu schimbă în țară nimic din legislația xenofobă.

Mai mult încă, învrăjbește relațiile economice cu Italia, iar în țară guvernul prepară și publică anteproiectul legii bancare, îndreptat împotriva câtorva mari bănci în strânsă legătură cu finanțe europene.

Luând în considerare toate aceste împrejurări putem mai ușor înțelege eșecul împrumutului. Și dacă nu va deveni schimbare în sensul acesta nici nu putem spera, că rezultatul încercărilor va reuși altcum.

Descoperirea unui nou orizont de gaz metan în Sărmășel

Punerea în funcțiune a sondei No. 20. de gaz metan dela Sărmășel

În decursul acestei săptămâni a avut loc complectarea sondei No. 20 de gaz metan dela Sărmășel. Eruptia noarei sonde a fost încă cu 2 săptămâni înainte, iar lucrările de sondaj durează din anul trecut luna Aprilie. Punerea în funcțiune a sondei No. 20. înseamnă descoperirea unui orizont foarte bogat de gaz metan în acest regiuni, unde alimentarea cu combustibil a industriilor se face prin gazul metan.

Noua sondă dă 750 mii metri cubi de gaz metan pe zi cu o presiune de 23 atmosfere. Aceasta sondă este a doua, care dă o cantitate atât de mare de gaz, existând o singură sondă încă în Ardeal, care dă mai mult, sonda Nr. 2. din Sărmășel și, care este prima sondă de gaz din Ardeal, care a dat peste 800 mii metri cubici gaz la zi.

Prin deschiderea sondei No. 20. atât de bogată în gaz natural Societatea Națională de Gaz Metan asigură pe timp îndelungat necesitatea industriilor din regiunile Campiei Turzii, Turda și Uioara.

Cu această sondă numărul sondelor de gaz metan în funcțiune din bazinul Ardealului este între șase și opt.

Legarea la conducta principală a noarei sonde Nr. 20 va avea loc la sfârșitul acestei săptămâni, adică până Duminică în 29 Ianuarie după toate probabilitățile, astfel că Societatea Națională de Gaz Metan cu acest nou izvor bogat de gaz natural va putea satisface cu ușurință nu numai necesitățile actuale, ba chiar în cazul dacă necesitățile consumului se vor urca.

Kissărmășon működésbe hozták a 20. számú földgázzsondát, amely 750 köbméter földgázt szolgáltat naponta, 23 atmoszfera nyomással

Hosszas munka után az elmúlt hét folyamán sikerült befejezni a munkálatokat a sármási 20-as számú földgázzsondánál, úgy, hogy azt működésbe is hozták. Az új szonda nyílásának végleges feltérése még két héttel ezelőtt történt meg, a szonda felépítése azonban az elmúlt év áprilisa óta folyik fokozott tempóban. A 20-as számú szonda működésbe hozásával a sármási terület igen jelentős földgáz mennyiségét sikerült felszínre hozni és így nagy szolgáltatásokat tesz a környéken lévő ipari vállalatoknak, amelyek a szükséges hőenergiát földgáz útján szerzik be.

Az új szonda 750 ezer köbméter földgázt önt ki magából naponta 23 atmoszfera nyomással. Ez a második szonda, amely ilyen nagy mennyiségben hozza felszínre az értékes fűtőanyagot. A 20-as számú szondán kívül Erdély területén csak egy nagyobb kapacitású szonda működik a sármási 2-ös számú szonda, amely teljesítőképesség tekintetében egyedül álló és naponta 800 ezer köbméternél több földgázt szolgáltat.

Ehez a nagykapacitású szondához igen előnyösen járul hozzá a 20-as számú sármási szonda megnyitása, amelynek működése lehetővé teszi, hogy a Societatea Națională de Gaz Metan beláthatatlan évekre biztosíthassa a Torda, Marosujvár, Aranyosgyéres környékén működő iparvállalatok földgáz-szükségletét. Az új szonda beállításával tehát az erdélyi földgáz bazinban 6-8 szonda működik.

A fővezeték összekapcsolása a 20-as számú szondával még e hét folyamán meg fog történni, vagyis január 29-től kezdődőleg a fővezeték gázmennyiségét az új szonda termelése is gyarapítani fogja. Ezzel a földgázkérdésnek egy jelentős fejezete zárult be, mivel a földgázgyártás az új gazdag forrás megnyitásával nemcsak az eddigi, de az esetleg emelkedő gázszükségletet is pontosan szolgáltatni tudja a környék ipari vállalatának.

Mulasztások

A külföldi stabilizációs kölcsön körüli események hullámai még mindig nem üttek el és a különböző pártok között erős harc folyik az elsőbbségért, amely a kölcsönszerzésben látszik megnyilvánulni. A kormány pénzügyi emberei ugyancsak nagy elánnal fekdtek bele a külföldi kölcsön utáni hajszába, ahelyett, hogy előbb elkészítették volna a talajt a kölcsön lehetőség megteremtésére.

Tagadhatatlan, hogy pénzügyesgünk stabilizációja nem vihető keresztül jelentősebb külföldi kölcsönök, továbbá a külföldi tőke folytonos beözönlésének biztosítása nélkül, amelyek egyben alapját képezik az államháztartás és az állami költségvetés egyensúlyának. Nyilvánvaló az is, hogy hitelek és kölcsönök a nemzetközi pénzpiacra nem kereshetők addig, amíg a három nagy európai állammal, Franciaország, Anglia és Németországgal el nem intéztük évek óta elintézetlenül függő pénzügyeinket.

Elsősorban Páriszt említhetjük meg, ahol gátként emelkedik a kölcsön első Románia háborús adóssága, amelyben tudvalevőleg a román álláspont és a francia nézőpont között 4 milliárd frankos, vagyis 24 milliárd lejjes differencia mutatkozik. Londonban nagy szerepet visznek a Stock Exchange által eladott román kötvények, amelyeket a román kormány semmisített meg; ezeknek a kötvényeknek az ügye évek óta elintézésre vár. Végül pedig megemlíthetjük Berlint, ahol a Banca Generala bankjegyeinek ügye vár elintézésre. A bankjegyek ügyének megoldását visszautasította a liberális kormány akkor, amidőn azt előnyösen el lehetett volna intézni, úgy hogy most annál több utánjárást és szaladgálást igényel a bankjegyek ügyének likvidálása.

Ilyen körülmények között nyilvánvaló, hogy a liberális kormánynak előbb likvidálnia kellett volna külföldön ezeket a rendezetlen pénzügyeket és csak azután foghatott bele abba a hajszába, amelyet a külföldi kölcsön után indított.

Ugyan akkor, midőn ezeket elmulasztotta, a banktörvény címén hivatalosan gátat akar vetni a külföldi tőke bejövételének és külföldi érdekcsoportok Romániában való elhelyezkedésének. Ez a készülő intézkedés minden bizonytalanságra vonta a külföldi piacok figyelmét és ez hozzájárul az ország belső gazdasági élete valamint a nyugati államok gazdasági élete között létrejött izzolalódási folyamat fokozásához. Így nehezen lesz külföldi stabilizációs kölcsön.

Bilanțul societății Industria Sârmei S. A. Cluj

În anul acesta ca și în trecut Bilanțul societății Industria Sârmei a stărnit un viu interes în cercurile economice și mai ales în cele industriale din întreaga țară.

Inițiată deabia în anul 1920 în urma inițiativei luate de Banca Centrală din Cluj, prin buna organizare și pricepere

a ajuns să fie azi una dintre cele mai bine consolidate și mai mobile societăți industriale din Ardeal.

Făcând o reprivire asupra Bilanțului, în primul rând trebuie să remarcăm buna politică de consolidare a întreprinderii.

Fondurile speciale, cari urmăresc amortizarea investițiilor

să alimenteze an de an cu sume importante, în tot cazul însă foarte necesare pentru asigurarea refacerii investițiilor, precum și pentru modernizările instalațiilor, fără de cari nici o întreprindere nu poate ține pas cu puternica concurență din străinătate.

Industria Sârmei a înțeles foarte bine acest lucru,

fondurile ei de rezervă se cifrează la suma de 48 milioane Lei, mai mult deci ca întregul capitalului societar.

E remarcabilă mobilitatea întreprinderii. Din totalul creanțelor sale cari se cifrează la suma de 97 milioane 63 mii de Lei sunt acoperite cu pozițe, dintre care 34 milioane se aflau în portofoliul societății, lucru care ar face cinste chiar și unei bănci serioase de provincie.

Societatea

a desfăcut în anul 1927 mărfuri în valoare totală de 301.992.066 Lei față de 220 milioane în anul trecut,

s'a majorat deci aproape cu 50%.

Această majorare se datorește în primul rând intensificării producției fierului laminat necesitat de fabricile de sârmă, cuice și lanțuri din țară. Prin confecționarea alor 2700 vagoane în anul trecut,

Industria Sârmei a făcut cea mai bună dovadă că e în stare să satisfacă fără nici o greutate întreg consumul intern,

care se cifrează deabia la 2400 vagoane, (restul se transformă în fier de beton).

Industria Sârmei căzând treptat prețurile fierului laminat și-a câștigat un deșeu sigur excludând total concurența din străinătate, pe de altă parte a dovedit și guvernului, că

merită să fie protejată cu tarife vamale cari să îngreuneze întreprinderilor străine dumpingul exersat timp de mai mulți ani cu mult succes în România.

Un nou articol scos pe piață anul trecut e sârma zincată pe cale electrolitică.

E singura fabrică în țară care confecționează acest articol necesitat

mai ales de Poșta, C. F. R. și agricultori.

Marfa e frumoasă, prin calitatea ei superioară întrece mult chiar și mărfurile străine care se importau până acum.

Capacitatea de producție acoperă în întregime consumul intern.

Față de desfacerea de peste 300 milioane Lei anual, depozitul în valoare de Lei 19,964.690 arătat în bilanț, e foarte redus, lucru care

dovedește fără indolială o desfacere flotă și o precauție absolut necesară în criza care carac-

terizează viața economică de azi.

Lozinea americană „dela mână la gură“ e foarte bine observată.

În fine amintim, că Industria Sârmei și-a creat un nou fond pentru amortizarea eventualelor creanțe dubioase în suma de Lei 3,000.000.

Beneficiul net e de Lei 4,740.212 față de Lei 3,856.301.29 cât a fost anul trecut.

Dividendul va fi sporit cu 2% adică. 18%. Tot din beneficiul net se pune bază unui fond de pensii funcționarilor societății.

Industria Zahărului din Arad instalează o rafinărie

Industria Zahărului din Arad după abia doi ani de existență, când întreprinderi luptă din greu cu neajursurile începutului-merge din progres în progres sub conducerea directorului general Fringhian.

În anul 1927 Industria Zahărului și-a împlinit al doilea an de funcționare și cu acest prilej a hotărât să și lărgească activitatea, adăugându-și și o rafinărie, care se va instala chiar în acest an cu o cheltuială de 20 milioane lei. Rafinăria va ocupa o suprafață de 700 metri pătrați. Până acum „Industria Zahărul“ a fabricat numai zahăr tos în viitor va fabrica și zahăr-cubi.

Este probabil, că în vederea cumpărării de sfeclă fabrica va face o nouă emisiune de acții pentru a-și spori capitalul la 150 milioane.

Cine va fi noul director general al Timișanei

Alegerea noului director general al Băncii „Timișana“ este așteptată cu mare interes și de către public; dar mai ales de către cercurile financiare. Deocamdată gestiunea băncii este condusă de dl Sitescu, directorul Băncii Generale a Țării Românească; iar secția mărfurilor o conduce de director Frățilă. — În scurt timp se va face

desemnarea directorului general al Băncii Generale însă nu din partea adunării generale; ci din partea Consiliului de administrație.

Le susține, că dl Lindner Armin fost director general al Cas ei de Păstrare Drăgănești, fuzională cu Banca Timișana s'ar retrage dela conducerea băncii.

Zappe Ferenc vezérigazgató makacszkodása még mindig csődbe kergetheti a zombolyai Reform hengeres gőzmalmot

A Sváb Központi Bank nem hajlandó továbbra is szankcionálni Zappe vezérigazgató működését — A pénzügyintézet 60%-os kielégítést garantált a malom hitelezőinek

Az Ardeal Economic — Erdélyi Közgazdaság Arad-bánsági szerkesztősége elsőnek számolt be azokról a tényállásokról, amelyek a zombolyai Reform-gőzmalom csődügyének sima elintézése érdekében Zappe vezérigazgató, Neff Ferenc hitelező és a Sváb Központi Bank nagytékintélyű vezére, Klotz Adám között megindultak.

A helyzet tisztázásához nagyban

hozzájárult szombaton a temesvári törvényszék csődbírósága előtt megtartott első csődtárgyalás. Ugyanis Neff Ferenc deláci gazda képviselőjében Róth Dezső dr. temesvári ügyvéd leszögezte, hogy

Neff Ferenc hajlandó a csőd-kérelmet visszavonni, ha a Sváb Központi Bankkal kötött állítólagos megállapodás

továbbra is érvényben marad.

Ezzel a megállapodással állítólag a Sváb Központi Bank egy 60 százalékos kielégítést garantált a malom hitelezőinek.

Természetesen azonban, ha a Sváb Központi Bank részéről történt is ilyen kijelentés, ez nem volt fenntartható épen a malom ügyvezető-igazgatójának huzavonája következtében. A Sváb Központi Bank ki is jelentette, hogy

nem hajlandó Zappe Ferenc vezérigazgató működését továbbra is szankcionálni, a malom szanálásától visszavonul.

Erre Neff Ferenc megkérte a csődöt.

Dr. Róth Dezső erre a megállapodásra vonatkozóan Klotz Adám vezérigazgató és Novotín Károly intézeti igazgató kihallgatását kérte, amit a csődbíróság el is rendelt. A tárgyalások most abban az irányban folynak, hogy Zappe Ferenc vezérigazgató és a mögötte álló érdekeltség álljon félre a szanálás útjából, amennyiben nem következne be, elkerülhetetlen lenne a csőd megnyitása.

Lindner Ármin vezérigazgató is megválna a Timișianától?

A temesvári Timișiana vezérigazgató-válságával kapcsolatban a legkülömbözőbb verziók és kombinációk keringenek a piacon. Elérjétek hírek, amelyeket csak a legteljesebb fenntartással lehet és kell fogadni, tudni vélik, hogy az intézet egész vezetése alapos reorganizáció elé kerül.

Ezzel kapcsolatosan beszélnek arról is, hogy Lindner Ármin, a Timișianával fuzionált Városi Takarékpénztár Rt. vezérigazgatója, aki mint vezérigazgató helyettes került a Timișiana státusába, szintén megválna az intézettől. Ezt a hírt természetesen csak, mint a piacon forgó kombinációt, amelynek megerősítését mindmáig hiába kerestük, azzal a megjegyzéssel közöljük, hogy ennek megcáfolását magának a Timișiana igazgatósgától várjuk.

Publicațiune

La No. 148/10/I 1928.

Se publică spre cunoștință generală, că în ziua de 15 Februarie 1928, ora 10, în localul Casei Pădurilor din București și Direcțiunii Silvice din Arad, se va ține licitație publică cu oferte închise pentru vânzarea a 17084 arbori, dintre cari 4350 de esență gorun, 6125 cer. 6609 fag și carpin ce urmează a se exploata de pe suprafața de 85 Ha 74 arii din pădurea Povergina Ocolului silvic Făget, județul Severin.

Vânzarea se va face conform Regulamentului de licitațiuni și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor Statului publicate în „Monitorul Oficial“ No. 106 din 12 Aug. 1912 cum și cu condițiile speciale de care amatorii pot lua cunoștință dela Casa pădurilor din București, Direcțiunea IX Silvică Arad și Ocolul silvic Făget.

Estimațiunea din oficiu este de Lei 1,955.000.—

Garanția provizorie este de Lei 293.000.—

Supra oferte nu se primesc.

Direcțiunea IX Regională silvică, Arad.

legoalsőbb árban, legjobb minőségben.

LÉDERER MÁRTON

Chamotte-tégla, Cserépgyár és Mészégető Rt. Alesd

Központi iroda:
Oradea-Mare, Strada Berthelot 6.
Telefon: 15—34.
Cluji képviselőt:
Szénási Józsefné és Társa
építőanyagraktár, Str. Mănăsturului 8.

A Transsylvania Bank Rt. Gyulafehérvárról Kolozsvárra helyezi át központját

Az Erdélyi Gazdasági Bank Rt. fuzionál a gyulafehérvári Transsylvania Bankkal — Harmincmillió lejre emelik az alaptőkét — Kik lesznek az új pénzügyi vezetői

A mai általános gazdasági és pénzügyi helyzet mérlegelésének megnyilvánulását jeleníti az Erdélyi Bankszindikátus legutóbbi közgyűlésén elhangzott azon óhaj, hogy a kisebbségi intézetek hivatásuk betölthetése érdekében tömörüljenek és a tömörüléssel jelentett erőegyesülésben koncentrálna erkölcsi és anyagi erőiket, szálljanak sikra hivatásuk által predestinált céljaik eléréséért.

A kisebbségi intézetek hivatása ilyen tudatos felfogásának egyik gyakorlati megnyilvánulásával alunk szemben akkor, amid n azt az örvendős hírt regisztrálhatjuk, hogy László Endre, a gyulafehérvári Transsylvania Bank vezérigazgatója, — akinek céltudatos és a mindenkori gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodó pénzügyi politikája a szakkörök elismerését érdemelte ki — a köze múltban intézte képviselőletében az Erdélyi Gazdasági Bank (a) vette fel a tárgyalásokat a kétintézet között szoros érdekkapcsolati létesítés céljából.

Az Erdélyi Gazdasági Bank vezérigazgatója, Borbély Kálmán hivatásának magaslatán állva felismerte László Endre vezérigazgató kezdeményező lépésének fontosságát és intézte igazgatóságával együtt megérzéssel karolta fel az ajánlatot. Értesülésünk szerint a két intézet közötti elzetes tárgyalások teljes eredményre vezettek a szoros érdekkapcsolatban való együttműködés kérdésében.

Ennek eredményeképpen az Erdélyi Gazdasági Bank igazgatósága elhatározta, hogy legközelebb összehívandó közgyűlésen megváltoztatja az intézet cégét Transsylvania Bank Rt. cégre,

alapszabályainak jelentékeny részét módosítja, igazgatóságát a gyulafehérvári Transsylvania Bank Rt. több igazgatósági tagjával kiegészíti

A két intézet közötti szoros érdekkapcsolat létesítése körül a legnagyobb érdem és elismerés illeti a két vezérigazgatót, aki a tárgyi feltételek megállapításánál minden személyes érdeket és szempontot félretéve, tisztán és kizárólag intézeteik érdekeit tartották szem előtt.

Értesülésünk szerint a két intézet közötti szoros érdekközösségi viszony rövid időn belül még inkább kimélyül s a két intézet egyesülését fogja eredményezni, ami Kolozsvár, sőt egész Erdély pénzügyi életére nézve annál inkább kívánatos, mert

az egyesüléssel a gyulafehérvári Transsylvania Bank hét székelyföldi fiókintézete közvetlenül bekapcsolódik Erdély ipari és kereskedelmi centrumába,

viszont a kolozsvári piac a Székelyföld gazdasági és pénzügyi vérkeringésébe. Kolozsvár székhellyel jelentős lesz a két pénzügyi intézet egybeolvadása azért is, mert ennek révén a kolozsvári piac egészséges és szilárd, egyelőre körülbelül

20 millió lej saját tőkével rendelkező és 120 millió lejt meghaladó betétet kezelő intézetet vallhat magáénak,

amely tőkeerősségével méltán tarthat igényt a közönség bizalmára.

Az egyesülés kimondása esetén az egyesült intézetnek Erdélyben kilenc fiókintézete lesz és pedig: Gyulafehérvári, Tordán, Ditróban, Gyergyószentmiklóson, Csíkszeredében. Kézdivásárhelyen, Uzonban, Csíkszentmártonon és Marosujváron és így, mint az egész Székelyföldet behálózó intézet, Kolozsváron egyedüli lesz.

Értesülésünk szerint oly irányban is megindultak a tárgyalások, hogy az egyesült intézet 30 millióra tervezett alaptőke-felemelése en a gyulafehérvári Transsylvania Banknál részvény érdekeltséggel bíró gyulafehérvári Róm. Kath. Káptalanon kívül más súlyos erkölcsi személyek és magánosok is érdekeltségeket vállaljanak, amely esetben egy hollandi tőkecsoport hosszabb lejáratu, olcsó kölcsönt helyez kilátásba az egyesülendő intézetnek.

Az Erdélyi Gazdasági Bank február 11-én megtartandó közgyűlésén fogja kimondani a Transsylvania Bankkal való fuzióját. Minden valószínűség szerint a közgyűlés

a fuzionált pénzügyi élén álló igazgatóság elnökévé Balázs Ferencet, a Transsylvania Bank jelenlegi elnökét, társelnököknek pedig Szász Istvánt és Balázs András státsi referenset fogja delegálni.

A fuzionált intézet ügyvezetését tu-

A romániai nyersbőrtelmeles a belföldi szükségletnek csak 30 százalékát elégíti ki

Nyersbőrben 70 százalékgig importra szorul Románia Uj nyersbőr behozatala a magas vám miatt nem rentabilis

Ha visszatekintünk a készbőrpiacon 1927. évi helyzetére, megállapíthatjuk, hogy a bőrpar az év első felében igen sokat szenvedett a külföldi gyárak konkurenciája és dumpingja miatt, míg a kormány be nem látta, hogy a hazai ipart új és protekciós vámdíjakkal kell biztosítani.

Ezen intenciók szerint alkották meg az új vámtörvényt, amely életbeléptetése után tényleg üdvös hatással volt a belföldi iparra, ámbár a vámtörvény egyes rendelkezéseivel visszás helyzetet teremtett, miután olyan cikkeknek is magas vámvédelmet biztosított, amelyek az országban nem szerezhetők be (nyersanyagok és gépek).

Sajnos azonban, amit a kormány jobb kezével adott, a balkezeléssel rész-

lajdonképpen László Endre, a Transsylvania Bank jelenlegi vezérigazgatója fogja ellátni, akinek többévi körütekintő és nagy szaktudásról tanuskodó agilis munkássága mellett a Transsylvania Bank hatalmas méreteken fejlődött és akinek érdeme a pénzügyi központjának Gyulafehérvárról Kolozsvárra való áthelyezése. Ilyen körülmények között

László Endre vezérigazgató lesz a bank ügyvezető alelnöke,

míg a vezérigazgatói széket Borbély Kálmán, az Erdélyi Gazdasági Bank jelenlegi vezérigazgatója fogja betölteni.

A fuzionált pénzügyi intézet a nagyarányú tranzakcióval semmit sem változtat a két fuzionáló pénzügyi intézet jellegén. Ugy a Transsylvania Bank, mint az Erdélyi Bank, — mint ismeretes — főleg mezőgazdasági természetű ügyletekkel foglalkozott, klientélája is többnyire a gazdasáradalomból regrutálódott és ezért

a fuzionált pénzügyi intézet elsősorban mezőgazdasági hitelkérdések folyósításával, illetve a kishirtokosok hitelkérdéseinek kielégítésével kíván foglalkozni.

amely a banknak földhitelintézeti jellegűt ad. Ilyen természetű bank Erdély területén kis számban működik és ezért a fuzionált pénzügyi intézet működése mezőgazdasági szempontból elsőrendű fontosságúnak minősíthető.

Mezőgazdasági jellegénél fogva a pénzügyi intézet kockázatmentes üzletkörrel fog rendelkezni és így mentesül a kereskedelmi, illetve ipari kölcsönökkel járó immobilizáció veszedelmétől: a pénzügyi intézet szolid és biztos alapjai tehát ezzel meg vannak vetve és ilyenformán úgy a közönség, mint a Banca Nationala részéről megfelelő támogatásra tarthat igényt.

felelő támogatásra tarthat igényt.

behozatal pedig a mostani vámtételek mellett nem rentabilis a belföldi gyárak immár prima minőségű árujával szemben. Természetes, hogy a külföldi verseny csökkenésével a belföldi gyárak elhelyezési lehetősége is javulni fog.

A folyton növekvő pénzkrisis azonban még nagyobb elővigyázatosságra kényszeríti a gyárakat, mert a katasztrófális gazdasági viszonyok már az év első hónapjában erősen éreztetik hatásukat, csődök és moratóriumok száma szaporodik sajnos olyan cégeknek is, amelyek eddig honítás tekintetében minden vitán felül állottak.

A kormány — mint megírtuk — a múlt évi szeptember 15-én elrendelte az egész világon általánosan használt mértékegység helyett a planiméter használatát. Az érdekelték intervenciójára utólag engedélyezte ezen mértékegység mellett a bőrökön az angol láb megjelölését is, de elfelejtette hivatalosan megállapítani az angol láb mértékegységét. A kormány 1928 január hó 6-án rendeletet adott ki, amelyben meghatározza, hogy a bőrökön a planiméter mértékegysége mellett feltüntetett angol láb mértékegysége egyenlő kell legyen 9.29 négyzetcentiméterrel.

Az idei év üzleti auspiciumai kielégítőek. Ha a kormány, illetve a Banca Nationala kamatleszállítási akciójának eredményes lesz, a kereskedők vásárlási lehetőségei erősen feljavulhatnak. Szükséges volna azonban belföldi gyárak prosperitásának biztosítására a nyersbőr vámjának leszállítása, mert köztudomású, hogy a múlt évben is a gyárak kénytelenek voltak külföldi árut importálni, mert a hazai nyersbőrtelmeles a belföldi szükségletnek csak circa 30 százalékát elégíti ki, míg a további 70 százalékot külföldről kell importálni. A külföldről importált nyersbőrárak magas váma és a nyersbőrnek magas külföldi paritása arra kényszeríti a gyárakat, hogy a készbőrárak árát megfelelően felemeljék és így az amugy is gyenge vételkedvet még jobban lehitik.

Ha a kormány figyelembe fogja venni a bőrgyárak felsorolt sérelmeit és azokat megfelelően orvosolni is fogja, úgy esőkkenni fog a gyáraknak termelési költségei és ezzel az áruk eladási ára is, aminek következtében a vevők vásárlási kedve megfelelően növekedni fog.

Publicațiune

La No. 237/13/I 1928.

Se publică spre generală cunoștință, că în ziua de 1. Martie 1928 în localul Direcțiunei Regionale Silvice din Arad se va vinde prin licitație publică cu oferte închise următoarele: 3308 arbori dintre cari 1277 de esență gorun și gârniță, 735 cer, 1296 faș și carpin ce se exploatează într'un period de un an de pe suprafața de 25.28 Ha. prin tăiere de regenerare din pădurea „Jurești” Ocolul Silvic Lugoj.

Vânzarea se va face conform Regulamentului de licitațiuni și cu aplicarea condițiunilor generle pentru exploatarea pădurilor Statului publicate în „Monitorul Oficial” No. 106 din 12 August 1912 cum și cu condițiunile speciale de care amatorii pot lua cunoștință dela Direcțiunea IX Silvică Arad și Ocolul Silvic Lugoj.

Estimațiunea din oficiu este de Lei 460.000.

Garantie provizorie este de Lei 115.000.

Supra oferte nu se primesc. Direcțiunea IX Regională Silvică, Arad.

Bognár és Szántó

Oradea-Nagyvárad

Telefon 94

Cégtulajdonos: PALCU LAZAR Páncota, VARGA ANTAL Teremiamare. Bornagykereskedés, rum és likörgyár. — Szőlőnagybirtokos k.

Erdély és a Bánság havonta 15 millió lej értékű csokoládét és cukorkát fogyaszt

A regáti gyárak nem léptek be a Csokoládé és Cukorkagyárosok Szövetségébe — Heves harcot indít a szövetség a „pincegyárak” ellen

A Romániai Csokoládé- és Cukorkagyárosok Országos Szövetsége a napokban értekezletet tartott Kolozsváron. Az értekezleten megtárgyalták az összegyűlt gyárosok a gazdasági helyzet aktuális kérdéseit. Az értekezlet után hosszabb beszélgetést folytattunk az egyik nagy csokoládégyár vezérigazgatójával, aki markánsan vázolta azokat a nehézségeket, amelyek a csokoládéipar fejlődését megakadályozzák.

— Azok a nehézségek, — mondotta informátorunk — amelyek az ország gazdasági termelőrendszerében uralkodnak, a csokoládé- és cukorkaiparban is éreztetik hatásukat, mert az eladási lehetőséget megnehezítik. Tagadatlanul, hogy

a cukoripar, amely a világháború előtt kezdetleges stádiumban állott, a háború folyamán és az azt követő években hatalmas iparaggá nőtte ki magát nemcsak Európa többi országában, de Romániában is.

— Főleg az a körülmény írt szott rá, hogy a közönség időközben rászokott a csokoládéra és a cukorkákra, mivel kis térfogatuk mellett elsőrendű táplálékanyagként szolgálnak. Tudományos kutatások alapján megállapították, hogy míg a tehenéj kalóriája 54 fok, a rozskor 210 fok, a tyuktojásé 130 fok, addig

a csokoládé hőenergiája meghaladja az 530 fokot.

— Ennek tudható be, hogy a háború utáni fogyasztás 100 százalékkal meghaladja azt a kvantumot, amelyet a háború előtti évek kimutatásai tüntettek fel.

— A csokoládé- és cukorkagyártás fellendülése magával hozta a modern és higiénikusan dolgozó gyárak kiépülését, amelyeknek parazitái nem maradtak el.

A fejlődési folyamattal egyidejűleg ugynevezett pincegyárak létesültek, amelyek primitív berendezésükkel gyenge és néha élvezhetetlen gyártmányokat dob-
nak a piacra.

— Ez csak annyiban játszik szerepet, hogy a közönség egy rétegét hozzászoktatták a gyenge minőségű cukorkagyártmányokhoz és ez kárára megy a jobb minőségű produktumoknak. A pincegyárakból kikerülő áru természetesen jóval alacsonyabb értéken kerül forgalomba a rendesnél. Ez erős konkurenciát teremtett a piacon, olyannyira, hogy a cukorkagyárak nemrégiben megalakult kartellje programjának legfőbb pontjai közé vette fel a pincegyárak letörését.

A szindikátus többször alapos vizsgálat alá vette a pincegyárakból kikerülő silány árut és megállapította, hogy 25—30 százaléka valósággal megemészhetetlen.

Többször intervenció történt a hatóságoknál, hogy hivatalos uton is üldözzék ezeket a káros tevékenységű pincegyárakat.

— A piacon uralkodó hatalmas konkurencia folytán a kartell tevékenysége főleg a nyercanyag beszerzésre szorult, továbbá arra, hogy a

fizetési kondíciókat elfogadható standardra juttassa, egyúttal pedig biztosítsa az iparnak a kedvező védővámokat. Jelentős eredmény volt ezen a téren, hogy a kormány a fizetési lehetőségek megkönnyítésére a horribilisan magas forgalmi adót le-
szállította.

— A romániai cukoripar fejlődését mi sem bizonyítja jobban, minthogy

Erdély és Bánság egy havi cukorfogyasztásának értéke hozzávetőleges számítás szerint 15 millió lej.

A fejlődésben lévő iparágban azonban súlyos tehertertele, hogy nem ismerik az ipareukor fogalmát és így

Kétmillió lej investációval az ország legnagyobb mechanikai kaptafagyárává fejlődik az aradi Stiaszny faárugyár

Az aradi Stiaszny faárugyár az ország legnagyobb vállalatai közé tartozott, amely az utóbbi időben céltudatos vezetéssel a legreményteljesebb nekilendülést mutatja. A vállalat fejlődésének újabb etapjához jutott el akkor, amidőn ifj. Stiaszny, a pankotai faipar volt tulajdonos igazgatója a vállalatba, mint beltág belépett.

Ezzel egyidejűleg a cég elhatározta, hogy 2 millió lej investációval eddigi gyártmányai mellé bevezeti a fa és a celluloid cipősarok gyártását is. Az üzemet a legmodernebb gépekkel szerelik fel, amelyeket újjonnan hozatnak Csehszlovákiából.

Elkötyavetyélik gépeiket az arad-bánsági cséplőgéptulajdonosok az elkekerítő adó-kivetések miatt

Az Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől

A kíméletlen adókiadás a társadalom legkülönbözőbb rétegeit sodorja végze és helyzetbe. Azonban az adókiadás munkájából is kirívó példa a cséplőgéptulajdonosok megadóztatása. Szóvá kell tennünk ezt a kérdést, mert az arad-bánsági piacon olyan jelenségekhez vezetett ez az eljárás, amely kalasztrófabá döntet egy egész társadalmi réteget ha hamarosan változás nem történik.

Az arad-bánsági pénzügyigazgatóságok bizonyos seitekben szinte lehetetlen mértékben vetik ki a cséplőgépre az adót.

Egy cséplőgép adóját 16—20 ezer lejben állapítják meg.

Hogy ennek a kivetésnek méltánytalanságát teljes egészében kidomborítsuk csak arra mutatunk rá, hogy egy cséplőgépre kivetett 16—20 ezer lej adó mellett

a cukorgyárosok kénytelenek nyersanyagként a súlyosan megadózott cukrot használni, ami erős befolyást gyakorol az árak emelkedésére, egyben pedig csökkenti a forgalmat.

— Az utóbbi időben a kakaóvaj és kakaópor importváma lényegesen emelkedett és ez súlyos komplikációkat idézett elő az ebből az anyagból készülő cukorka- és csokoládégyártmányok előállításában.

— Cukorkagyárosok kartelljének hibája, hogy csak Erdély és Bánság cukorkagyárosait egyesíti magában, mivel a regáti gyárak önző érdekeiket hangoztatva, megtagadták a kartellbe való belépést.

— A kolozsvári értekezleten — fejezte be nyilatkozatát informátorunk — amelyen résztvettek Erdély és Bánság összes cukorkagyárainak képviselői, szöbakerültek ezek a kérdések, foglalkoztunk a vasuti anomáliákkal és a vasuti tarifa helytelen összeállításával.

egy cséplőgépnek 800—1200 mázsa búzát kell kicsépelnie, hogy a regielezsz mítása nélkül pusztán az adót keresse meg,

ami 10—14 napi munkát jelent. Tudnunk kell azonban azt, hogy például az elmúlt évben Arad környékén 18—20 napig volt egy cséplőgép üzemben, míg a Bánságban 26—30 napig. Tehát a munkaidő 50 százalékát az adó fejében kell a cséplőgépnek ledolgoznia, míg a másik 50 százalék a munkaidőnek a regie, az amortizáció és a rentabilitás megkeresésére szolgál.

Ezek a számok meggyőzhetnek bennünket arról a méltánytalanságról, amely a cséplőgép tulajdonosokat az adókiadásra érte. Annnyira elevenbe vágó volt ez a jelenség, hogy

az adózás mértéktelensége folytán a Bánság területén számos cséplőgép vált eladóvá,

amelyeket áron alul is szívesen elkötyavetyélnék a tulajdonosok, csak hogy a mérhetetlen adótól szabaduljanak,

de megmozdulásra kényszerítette ez a tény a cséplőgép tulajdonosok Temesvárensékelő szövetségét is, amely memorandumban fordul a pénzügyminiszterhez, kérve a cséplőgépekre kivetett adók mérséklését.

Ebben a pillanatban bizonytalan, hogy milyen lesz a szövetség akciójának eredménye, azonban kétségtelen, hogy az ország mezőgazdaságának érdeke ennek kedvező elintézését kívánja meg.

Moratóriumot kapott a fizetésképtelen kisjenői Mann Géza cég és gőzmalom

A gabona és lisztexport kereskedelem válságos helyzete és a malomipar dekonjunkturája okozta, hogy Arad megye legvirágzóbb malma és lisztexport kereskedelmi vállalata, amelynek érdekelttségéhez egy három vagonos gőzmalom is tartozik, a kisjenői Mann Géza cég fizetési nehézségei közé jutott. A cég passzívai 15 millió lejre rúgtak, amelyekkel szemben hozzávetőlegesen ugyanannyira tehető az aktívák végösszege is. A cég főhitelezője Arad egyik legelőkelőbb pénzintézete, amely mintegy 10 millió lejjel van a cégnél érdekelve.

A Mann Géza cég éppen azért, mert az aktívák teljes mértékben fedezik a passzívákat, 100 százalékos kielégítést ajánlott fel hitelezőinek azzal a kikötéssel, hogy tartozásait öt évi egyenlő évi részletekben fizeti meg. Miután a cégnél csak néhány hitelező van érdekelve, az egyezség rövidesen létre is jött, a cég elnyerte a kért moratóriumot és így üzleteinek újjáépítése ismét kezdetét veheti.

A cég életében ezzel kapcsolatosan változás is történt, amennyiben a cég volt az aradi Neumann Testvérek Rt. körösmenti képviselője, aki a Neumann malom bevételeit is esz özlötte. Ez a viszony a két vállalat között megszünt, a Neumann Testvérek cég körösvidéki képviselőjét és a malom bevételeit is lebonyolítását Schillinger Sándor vette át.

Bukarestben az utazó urak találkozó helye a

Restaurant
BURSA

str. Mihail Voda 1,
amelyet AUSLÄNDER VILII vezet,

Automobile

Accesorii
Cauciucuri

Auto-garage

Benzina, uleiuri.

C L U J,
Strada Regina Maria 16
Strada Dorobanților No. 3.

Sucursala: **T U R D A.**

JILLESZKI

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az új banktörvény ellen

Borda dr. titkár módosító javaslatai

Az új banktörvény tervezete számos olyan intézkedést tartalmaz, amely sérti az ország pénzügyi életének érdekeit. A sérelmezett törvényszakaszok módosítása érdekében a törvénytervezet közzététele óta számos tiltakozás hangzott el az ország különböző gazdasági tényezőinek részéről. Ez a tiltakozási folyamat még mindig tart, mert remény van arra, hogy mielőtt a parlament és a szenátus megszavazná a nagyfontosságú banktörvényt, rá lehet bírni a gazdasági kormányt a szükséges módosítások eszközölésére.

A kolozsvári pénzügyezetek többször leszögezték álláspontjukat a banktörvény helytelen intézkedéseivel szemben, amelyek egyenesen kárára lesznek a pénzpiac megerősödésének. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetősége is akcióba kezdett a törvényjavaslat ellen.

Munkatársunk f. Ikereste dr. Borda Emil titkár, az iparkamara pénzügyi bizottságának referensét, aki az alábbiakban ismertette a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara álláspontját a készülő banktörvénnyel kapcsolatban.

A kamara pénzügyi bizottsága — mondta Borda dr. — az utóbbi időben intenzív aktivitásba kezdett és nagyjelentőségű pénzügyi, ipari és kereskedelmi problémák megvizsgálásával foglalkozik, amelyek közül igen fontos a banktörvény. A pénzügyi bizottság elkészítette javaslatát a kérdésben és azt az igazgatótanács elé fogja terjeszteni, jóváhagyás után pedig a pénzügyminiszteriumhoz terjesztik fel mint szakvéleményt.

A törvénytervezet tanulmányozásánál figyelembe vettük a kereskedelem, ipar és a pénzügyezetek érdekeit.

Elsősorban azonban a kereskedők álláspontját igyekszünk képviselni, mert főleg ők érzik szükségességét annak, hogy a törvénytervezeten jelentős módosítások eszközöltesse.

A törvényjavaslat sok olyan intézkedést tartalmaz, amely káros az ország pénzügyi életére. Az általános vélemény alakult ki, hogy a törvényben előírt diktatorikus bankellenőrző bizottság — amelyet Consiliul Bancar-Banktanács néven említi a törvény, — működése semmilyen szempontból nem kívánatos. A Consiliul Bancartól fűg például az alaptőkeemelés. Az eddig érvényben volt rendszer szerint az a pénzügyezetek, amelyek kötelezettségeknél, könnyen megkaphatta az alaptőke emeléshez szükséges engedélyt. Az új banktörvénnyel inkább rákényszerítik a pénzügyezeteket az alaptőkeemelésre, de más tranzakciók elé és olyan követelményeket állít fel, amelyeket nemcsak a törpe, de a középintézetek sem tudnak a mai gazdasági helyzetben teljesíteni.

A Banktanács diktatorikus hatásköre meggátolhatja, hogy domináns és jelentős bankok új alapításokat eszközölhessenek, idegen vállalatok letelepedését vagy részvételét az ország gazdasági életében megakadályozza és lehetetlenné teszi, hogy a pénzügyezetek fiókokat létesíthessenek.

Ez a diktatorikus szerv olyan jogokat biztosít magának a bank-

törvényben, amelyek valósággal tőkekiszajátítás jellegével bírnak. A részvényesek tulajdonjoga felett idegen és központosított irányított szerv fog majd rendelkezni, ami a szabad jog elmeletét súlyosan sérti. A banktörvény azon a címen, hogy a betétesek és a hitelezők érdekeit akarja védeni, elveszi azok határozó jogát és átadja a rendelkezés jogát a garancia, az üzletforgalom és a különböző üzletágak felett a Banktanácsnak.

A banktörvény a minimális alaptőkét 10 és 20 millió lej között állapítja meg. Ez oly magas, hogy a helyi érdekű és kisebb pénzügyezetek megalakulását lehetlenné teszi. Nehézségekbe ütközik a fióktintézetek felállítása is, mivel a fiókok felállítása sok forrásalhoz kötött speciális engedély alapján történhetik meg.

Sértő az ország pénzügyi életére, hogy a Consiliul Bancar határozatait minden indoklás nélkül hozta meg. Ez az autokratikus hatáskör jogi abszurdum, amelyet a kormánynak feltétlenül korrigálni kell.

A törvénytervezet a bankgaranciák kérdését is tévesen tárgyalja és az alaptőke és betétek után biztosítékul nagy tőkemenyiség immobilizálását írja elő. A közérdek megkívánja ugyan a megfelelő garanciát, mivel ezzel a lakosságban intenzívebbé válik a takarékosági hajlam és mindenki biztonságban érezhetné a betéteit. A törvény azonban túlzásba viszi ezt a vagyoni biztonságot.

A törvény biztosítani igyekszik a pénzügyezetek gyors likvidálási lehetőségét és ennek érdekében megköveteli, hogy a betétek 10—15 százaléka állandóan készpénzben a pénzügyezetek kasszájában legyen, vagy a Banca Nationala-nál folyószámlán kezeljék. Ekkora immobil tőkét nem lehet megkövetelni még a legjobb prosperitású pénzügyezettől sem, mert a Banca Nationala nem fizet kamatot, sőt még a kezletési költségeket sem téríti meg a folyószámlára belevő pénzügyezeteknek. Általános érdek a magas kamatok redukálása és ennek főfeltétele a pénz- és hitelforgalom intenzívitása. A banktörvény tervezete pedig ellenkezőleg nagy-

összegű pénzeket von el a bankok forgalmából.

A likvidálási lehetőség biztosítása különben is bankpolitikai kérdés, a pénzügyezetek vezetőinek és igazgatójának feladata a gyors likvidálási lehetőség biztosítása.

A banktörvénnyel kapcsolatosan javaslatot terjesztettem elő, amely ténylegesen garanciát nyújthat a betéteseknek és a hitelezőknek a bankok bonítását illetően.

Regionális szakértőbizottság összeállítását javaslom, amelynek tagjai a kerületi könyvelői kamarából kerülnek ki.

A bizottságnak feladata volna, hogy ellenőrizze a pénzügyezetek működését. A terv annál inkább megvalósítható, mert ahol a Nemzeti Bank fiókokat létesített, ugyanott megalakították a könyvelői kamarát is. A Banca Nationala-nak

Hetvenmillió lej passzívával fizetésektelen lett Bukarest legnagyobb áruháza

Az ilfovi törvényszék elrendelte a csődöt az Au Printemps, volt Missir ellen — Zár alá helyezik a csődbejutott cég erdélyi és bánági fiókjait

Románia legnagyobb áruháza fölért megkondukt a likvidációnak. A bukaresti törvényszék az elmúlt héten elrendelte a csődöt az Au Printemps áruház ellen. Az Au Printemps cég, ezen a néven alig három éve folytatja üzemét, amely azelőtt Missir néven vált ismerté az erdélyi és bánági közönség előtt is. Közvetlenül a román imperium átvétele után

a legelső okiráltságban a cégek sorában állott,

amely Erdély és Bánág minden nagyobb városában fiókokat létesített és ezeknek a száma egy időben meghaladta az ötvenet. Fiókjai voltak az Au Printemps cégnek Kolozsváron is, ahol kezdetben Missir néven, később pedig a központi intézet névcseréjével szintén Au Printemps elnevezés alatt működött.

Nagy meglepetést keltett két év előtt, amikor

a cég fizetési zavarokba jutott.

Akkor a bukaresti törvényszék egy évi moratóriumot engedélyezett. Egy év után

újabb moratóriumos kérelemmel járultak a törvényszék

kötelessége az ellenőrzés és ajánlatos volna, ha a konrolálást a Jegybank a különböző ágakban specializált könyvelők útján végeztetné el.

A banktörvény központi bizottság hatáskörébe akarja átvinni az ellenőrzés funkcióit, ez azonban irreális következményeket vonna maga után, mivel a központi szerv csak számszerűleg eszközölhetné az ellenőrzést.

Reálisan és a bonítás szempontjából ellenőrizni csak a helyi gazdasági körülmények ismeretével lehet.

Valamely pénzügyezetek váltótárcájának megbírálása csak abban az esetben eszközölhető reálisan, ha az ellenőrző bizottság tagjai ismerik a váltóalírók bonítását, fizetési képességeiket, ezt pedig csak a helyi, regionális ellenőrző szervek állapíthatják meg.

s. m.

el, amely ezt a moratóriumot engedélyezte.

A hitelezők abban a hiszemben voltak, hogy a cég leépít, az országban levő fiókjait csökkenti és áruaktárait igyekszik értékesíteni, hogy az újabb moratórium letelte után fizetési kötelezettségeinek részben eleget tehesse. Ez nem következett be, mire

a hitelezők értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy csődöt kérnek az Au Printemps ellen.

A kérelmet szerdán tárgyalta a bukaresti törvényszék Panaitescu csődbíró és a csődöt el is rendelte.

Egyben a csődelrendeléssel megkeresés intézést mindazokhoz a törvényszékekhez, amelyeknek kerületében az Au Printempsnek fiókjai vannak, hogy az üzleteket vegyék zár alá.

A passzívák összege bukaresti jelentések szerint hetven millió lejt tesz ki.

A csőd elrendelése folytán több száz alkalmazottat bocsájtott el a cég és az ország területén számos nagy áruház szűnik meg.

„VICTORIA”

Institut de Credit și Economii S. P. A.

A R A D

Se ocupă cu orice operațiuni de bancă, credit și devize

Mérlegkritika

A Tenkei Takarékpénztár Rt. mérlege

A biharmegyei vidéki bankok közül elsőnek a *Tenkei Takarékpénztár Rt.*, Tinea, adta közre múlt évi üzleteredményének mérlegét. Ez évi február 5-ére hirta össze 35. évi rendes közgyűlését is.

A mérleg rendkívüli adatokat tartalmaz, amelyek joggal engednek arra következtetni, hogy az elmúlt évi közgyűlésen az alaptőkének száz százalékkal való felülmérése és végrehozása teljesen időszíri és indokolt. A bank felülmért üzleti forgalma közelebb az erősebb anyag megalapozottságot, az igények fokozottabb kielégítésének lehetőségét.

A mérleg 3 millió lej alaptőke mellett az elmúlt üzleti évre 1,349,142 lej nyereséget mutat ki, ami az *alkalmas jövedelmezőségnek felel meg.* A

banknál elfekvő betétek összege 10,591,329 lejt, az igénybe vett visszeszámitolási hitel 3,317,100 lejt tesz ki. Kihelyezései között a váltóval fedezettek összege 11,929,255 lejjel, a folyószámlai adósok 4,749,112 lejjel szerepelnek és ezeknek a *kihelyezéseknek circa 50 százalékát jelzálogilag is biztosították.*

A bank a *Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. érdekkörébe tartozik*, melynek képviselőjében, nagyváradi fiókjainak részéről ennek vezetői: *Horváth Árpád* az igazgatóságban, dr. *Szemes Ferenc* pedig a felügyelőbizottságban foglalnak helyett. A bank ügyeinek tényleges vezetését *Tunyoghy Lajos* vezérigazgató látja el.

Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Marosvásárhely

Annak dacára, hogy a Maros völgyének főütere, a faipar és fa-kereskedelem alig lüktet, annak ellenére, hogy ebből kifolyólag egy ország rész egész szervezetében kihagyóban van a szíverés, annak dacára, hogy Marosvásárhelyen cégek, vállalatok, pénzintézetek ingóttak meg alapjaiban, mégis kielégítő mérleget közlünk lapunk más hasábjain, mely mérleg a mai rendkívül depimált közgazdasági hangulatban és érásban is igazolja az állatunk már hangoztatott elvét, hogy jó vezetés mellett a legrosszabb rendszertől is lehet jó eredményt felmutatni.

Január 29-én tartja 58. közgyűlését a marosvásárhelyi *Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Rt.* A mérleg állandó, bár tompított tempójú emelkedést mutat a pénzintézet mind den egyes üzleti ágában és minden egyes vagyon részben. Így például az 1921. december 31-iki mérlegben 4 és félmillió lej takarékbetét mutat fel, 1923. december 31-iki mérlegében 7 és fél millió lej, míg az 1927. december 31-iki mérlegben 23 és fél

millió lej takarékbetét állományt tüntet fel. A *Veszteség-Nyereség* számla a kamatok és jutalékok bruttó összegeit nem mutatja ugyan be, hanem csak ennek a számlának kivonatolt egyenlegét, amely azonban így is rávilágít arra, hogy az *intézetnek sikerült az elmúlt esztendő dekoujunkturája ellenére is kihelyezései számára megfelelően jó kamatoztatást biztosítani*, míg ugyanakkor a betétesek a betéti kamat néhány százalékáról szívesen lemondtak az „urak bankja” által nyújtott biztonságérzet ellenében.

Nagyon takarékosak voltak az „urak” az elmúlt esztendőben, mert az *összforgalom 5 százalékát a költségek végösszege nem haladja meg* és így ez a mérlegteljesen megfelel az általunk hivatkozott nagy bankvezér inten-

cióinak és elméletének. Első pillantásra a tiszta nyereség összege feltűnően alacsonynak látszik, azonban tekintetbe kell vennünk azt, hogy a kimutatott 1927. esztendőben elért 686.356 lej tiszta nyereség végeredményében csak 3 millió lej alaptőke hozadéka, miután 2 millió lej csak az 1927. esztendőben került befizetésre, sőt százalékra csak az 1928. üzletévben lesz jogosult.

A mérleg szerint 30 millió lej erejéig vették igénybe a pénzintézetet, melyből majdnem egyenlő arányban részesedtek a kölcsöntigénylők folyószámlán és való ellenében az arány nem fedt ugyan teljesen a mai bankpolitikát, azonban Marosvásárhelyen nem fének az emberek, mert a „noblesse oblige” és a betétesek, val mint a részvényesek minden intézkedést, közlést tudomásul vesznek *Nemes Elek* vezérigazgatótól, mert tudják, hogy azok az aláírások, amelyek a mérlegben szerepelnek, azért jók, mert az „urak” vállalják az aláírásból származható összes kötelezettségeket még a paragrafusok által előírt mértéken is messze túl.

Ettől az eshetőségtől ugyan nem kell félni az Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Részvénytársaságnál, de azért megnyugtató érzés mindenkire, ha palinás neveket olvas a mérleg alján.

Ha még megjegyezzük, hogy mérlegzárlatkor az intézet tavalyi alaptőkéjének 50 százalékát tartotta készpénzben készletben és leértékelésekben az intézet nem fukarkodott (1 millió lejjel szerepelteti ingatlanait, holott mérleg szerinti ingatlan jövedelme 300 ezer lej volt, ami 30 százalékos jövedelmezőség), úgy mindent elmondunk az „urak bankja” mérlegéről, amelynek szakszerű összeállításáért az érdem *Bari Andor* igazgatóhelyettesé.

Negyvenéves az Aradi Polgári Takarékpénztár

Az *Aradi Polgári Takarékpénztár* — melynek 1927. évi mérlegét lapunk más helyén közöljük — most jutott el fennállásának 40

évébe. Ennél az időhatárnál hatalmas fellendülésre tekinthet vissza a takarékpénztár, amely cél tudatos vezetés mellett az ország legrészebb intézményei sorába küzdött fel magát. Számos fuzió elsőrendű bonitási sváb falusi intézetekkel és ezzel kapcsolatban 25 fiók felállítására a *Bánság legazdagabb közsegeiben* már egymaga is igazolja a lassu, tehát egészséges fejlődés hatalmas méreteit.

A mérleg adatai pedig más oldalról világítanak rá az intézet erejére, alapozottságára és nagyságára. *Saját tőkéi 57 millió lejt tesznek ki, betétei 401 millió lejre rugnak, 400 millió a váltótárca ártadéka, a Banca Națională-tól visszeszámitolási hitelt élvez és tiszta nyereség fejében 12,285.013 lejt mutat ki.*

Ingatlanai a tényleges értékhez arányítottan igen alacsonyan szerepelnek a mérlegben, úgy hogy ezen tételéknél riásiak a látens tartalékok. Különben a zárszámadás minden egyes része a mintaszerű takarékpénztári mérleg ismérveit hordja magán.

Zetelaki Gazdasági Takarékbetéti Rt. A Zetelaki Gazdasági Takarékbetéti Részvénytársaság 1927. évi mérlege 150.000 lej alap- és 143.810 lej tartalékok mellett 391.274,87 lej bruttó nyereségből 97.560,83 lej tiszta nyereséget mutat ki, ami a saját tőkék 32 százalékos jövedelmezőségének felel meg. A részvénytársaság a kezelésére bízott 1 millió 373 ezer lej takarékbetétet a saját tőkékkel együtt váltók ellenében helyezte ki.

A *Deutschsanctmicheler Spar- und Vorschussverein als Genossenschaft* a svábok megszervezett egységének eklatáns kifejezője. A takarékszövetkezet kizárólag a helyi magántőkések betéteinek továbbadásával foglalkozik, minimális költséggel és kis nyereséggel, mert kimondottan csak közvetítő szerv öhaját lenni a tőkelesseggel rendelkező és a tőkétigénylő között. És mint közvetítő nem kíván többet, mint a közvetítői jutalékot, a megforgatott összegnek alig 2 százalékát és megelégedetten zárja le az esztendőt, ha — mint az 1927 esztendőben is történt — a 2 százalékból 1 százalék tiszta nyereséggé mutalkozik a mérlegben.

KOPROL hasábjátékosok

Mi lesz ebből Szerkesztő Ur?

— Meddig tart még ez a lehetetlen helyzet és mi vár még reánk? Eddig folyton abban biztunk, hogy megkapjuk a külföldi kölcsönt és vérszegény ereinkbe friss vér ömlik. A politikai harcok azonban ezt a reményünket is füstté változtatták. Itt állunk a legnehezebb hónapok előtt, a januári és februári ultimók előtt és én már intézkedtem, hogy minden összeszedhető pénzem készen álljon a vevőim által adott és általam leszámított váltók újból való beváltására, mert előre tudom, — anélkül, hogy a jóhiszemű adósaim ezt jeleznék nekem, — hányan nem fogják tudni elfogadványaikat beváltani.

— Ne váltsa be azokat a váltókat.

— Ha nem váltom be, akkor egy hónapon belül adósom csődbe kerül. De ha beváltom, akkor él tovább, nemcsak mint emberi test, hanem mint vevőm és mint abszorbierem.

— Mi az oka a sok insolvenciának?

— Ennek ezer és egy oka van. Kezdem az ezeregyedik oknál: nincs pénz, illetve ha van, nagyon drága. A vásárlóerő nagy mértékben meg-

csökkent, az embereknek elment a kedvük a vásárlástól. Látott Ön már ilyen szomorú karácsonyt? Ilyen kedvetlen ujesztendő? Látja Ön a gondterhes arcokat, a csak rosszatváró szemeket, melyek mérlegkészítési céllal az üzleti könyvek sötét rubrikáiba merednek?

— Uram! Olyan cégek összeroppadásáról fogunk néhány héten és hónapokon belül hallani, amelyekhez képest szilárdság szempontjából a gyémánt olvasztott vaj volt. Erdély egyik nagy városában egy családi vállalat kapcsolatban keringenek ilyen hírek és csak az a szerencse, hogy a családi konzern örökölt óvatosságból különböző üzletágakban helyezte el pénzét és vagyonát és így egyelőre az egyik tag kidőlése nem vonja maga után az épület összeomlását. És bár nem lesz a cég fizetésektelen és bár a csőd teljesen kizárt dolog, megdöbben az ember és ezután már csak a Nivánában hisz.

— Egész Erdély ily beteg?

— Egész Erdély. És itt csak egy kivezető út van, amelyre azonban sajnos, csakis kiválasztottak léphetnek. Ez az út átvezet Erdélyből a Regátba és Besszarábiába. Ott még vannak erős kezek, ott még van vásárlóközönség, melynek meg van a

vásárlókedve és a vásárlóereje. „Übersatteln”, ez ma a jelszó és a szorosokon át minden előrelátó gyáros importőr rohan át a Regátba, repül Besszarábiába néhány városába, mert ott üzletet köthet, oda szállíthat, ott pénzt kap.

— Természetes, mert nekik jut az ocsó pénzből, a kíméletes adópolitikából és egyéb földi mannákból.

— Ugy van Uram. És különösen Besszarábiában földrajzi előnyök is közrejátszanak. Nagy területeken, óriási szántóföldeken és egyéb termékeny területek között alig van egy-két város, amely a hatalmas környék szükségletét ellátja az ipar és kereskedelem cikkeivel. Besszarábia messze volt eddig számunkra, de ma már szívesen utazok három napig Kisenevebe Cetatea-Albába, mert ott a három hónap múlva szállítandó árumra készpénzben és váltókban előleget kapok, melyet csak az utolsó számla összegéből helyeznek levonásba. Így lehet dolgozni, így lehet kalkulálni.

— Melyek a közelebbi okai az insolvencia-járványnak?

— **Materiális és morális okok.** Az tény, hogy az erdélyi gyáros és kereskedő, valamint bankár helyzete roppant nehéz; nyomnak bennünket minden oldalról a megszorító, aka-

dályozó, fullasztó intézkedések. Természetesen az első viharokra elhullottak a gyengék. Ezek azonban magukkal rántották a jókat és miután a vihar ereje nem csökkent, ma már az orkán ereje a primisszima kezeket ostromolja teljes erővel és dühvel. Bankjaink csak magas betéti kamatokért tudtak betétekhez jutni, ezt természetesen csak magas kamatokért tudták tovább adni, mert maguknak is nagy a rezsijük és sok olyan kiadási tételt kellett állandósítaniok, melyeket azelőtt nem ismertek.

— Az utolsó tíz esztendő eseményei folytán saját tőkével alig rendelkezik a magángazdálkodás alanyainak legfeljebb 20%-a, a többi bankpénzzel dolgozik. A természeti erők anyagi, nyersanyag, hajtóerő sokszorosán és abnormalisan megdrágítva kerülnek mint eszközök kezünk közé. Megdrágult a magángazdálkodás legfontosabb eleme: a munkaerő is. Az emberek életnivója emelkedett, illetve az igények emelkedtek és az ember természetében rejlik, hogy igényeit tüzzel-vassal kiakarja elégíteni. Az életnivó emelkedése a fejlődés szempontjából öröndetes jelenség, tanult, képzett és megfelelő viszonyok között élő, öntudatos munkással szívesebben dolgozunk, mert nagyobb a

Firma „Au Printemps de Bucarest” cu pasive de 70 milioane lei a dat faliment

„Criza prelungită și din ce în ce mai amarnică, își dă roadele. După alătea firme — unele foarte vechi, altele de dată mai recentă — cari au căzut în faliment, iată că se prăbușește una din casele cele solide care în decurs de zeci de ani, de când ființează, luase o dezvoltare remarcabilă, prinzând rădăcini adânci în toată țara.

Este vorba de societatea anonimă „Au Printemps de Bucarest” care până acum 3 ani avea titlatura Missir & Co.

Două moratorii

După o îndârjită luptă cu împrejurările adverse cari bântue piața, numita casă fu nevoită să cedeze solicitând pe calea justiției o păsuire de plată a datorilor. De acord cu majoritatea creditorilor, tribunalul comercial Ilfov admise un moratoriu de 6 luni,

cu indicațiunea ca firma să-și restrângă treptat cercul de activitate — prea întins — prin destituirea a cât mai multor sucursale.

După expirarea primului moratoriu,

societatea a solicitat un al doilea moratoriu, tot de 6 luni, care îi fu acordat de tribunal,

ca urmare a examării situației și mai ales a constatării că creditorii mai de seamă se arătasă dispuși să admită aranjamente de pre-ungere a crânelor, în nădejdea că poate se va ajunge la salvarea întreprinderii comerciale deci și a creanțelor lor.

Falimentul

După primele luni din al doilea moratoriu, cățiva creditorii, cu sume relativ mici,

au sesizat tribunalul cu o cerere de revocare a moratoriuului și ca consecință: declararea în stare de faliment a firmei.

— considerațiuni cari jinteau a dovedi că prelungirea moratoriuului nu va duce la nici un rezultat.

Tribunalul, prezidat de d. Coman președintele secțiunii I de comerț, a convocat pe toți creditorii ei, spre a le cere părerea fiind vorba de interesele lor.

Avizul creditorilor a fost defavorabil, convenind cu toții ca orice încercare este zadarnică. Tribunalul ținând seama de toate acestea,

a procedat la declararea în stare de faliment a societății anonime.

Centrata, cât și sucursala din Capitală (cu emblema „Au bonheur des dames”) au fost închise și sigilate.

Soarta sucursalelor

Numeroasele sucursale din provincie au fost închise, în urma intervențiunii făcute pe lângă tri-

Rendeleseinek 50 százalékát abszolválta a belföldi fémlemezárúipar a készáru-piac válságos helyzetete miatt

Nincs ósakaréz az országban — A brassói Fémlemezgyár Rt. és a fémlemezipar

Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől

A romániai fémlemezárúipar az elmúlt esztendőben olyan kedvező foglalkoztatás mellett termelhetett, hogy szinte konjunkturális lehetőségekre következtethetnénk, hogyha a készáru-piacnak a gazdasági válságból fakadó krízise az iparágat is nem ruinalta volna.

A gyárak, amelyek kapacitásuk 80—90 százalékáig voltak foglalkoztatva, rendeleseik alig 50 százalékát szállították le, miután a vaskereskedelem felvevőképessége erősen megromlott az elmúlt évben. Különösen az év vége felé következett be tömeges összeomlás, amikor havonta átlag tíz nyílt és tíz csendes fizetésektelenség fordult elő ebben a szakmában.

Ebben a körülményben keresendő az iparág nehéz helyzete. Mert míg a termelés ugyyszólván 100 százalékban készpénz kiadás mellett folyik,

a gyárak a fennálló nagy verseny

bunalele respective, de către judele sindic al falimentului.

În urma închiderii atâtor prăvălii

vor rămâne fără ocupație peste o sută de funcționarii comerciali.

Urmările vor fi dăunătoare și sub alt aspect, în afară de dispariția unei întreprinderi vaste:

mărfurile, în valoare de câteva zeci de milioane,

cari constituie activul firmei, când va fi vândut în mod silit și, în cantități mari și cu prețuri inferioare mult chiar costului lor, vor inunda piața capitalei, precum și piețele celorlalte orașe unde avea firma sucursale, provocând stingerire și pierderi indirecte comercianților cari nu vor putea combate această concurență produsă de împrejurări forțate.

Rendeleseinek 50 százalékát abszolválta a belföldi fémlemezárúipar a készáru-piac válságos helyzetete miatt

Nincs ósakaréz az országban — A brassói Fémlemezgyár Rt. és a fémlemezipar

Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől

következtében 3—4 hónapos kihitelezéseket kénytelenek engedni, amelyek azonban a késedelmes fizetések folytán 5—6, sőt 7 hónapig is kihúzódhatnak.

Ezek azonban az általános válság következményei, amelyek ellen küzdeni a válság okának kiküszöbölése nélkül nem lehet. Sokkal súlyosabb azonban a másik ok, amely a fémlemezárúipar helyzetét megnehezíti és amelynek kiküszöböléséért a fémlemezárúipar érdekeltségei évek óta kitartó, de eredménytelen küzdelmet folytattak.

Nincs réz az országban

A fémlemezárúipar nyersanyag szükségletét 50 százalékban ócska rézből fedezi. Sajnos a világháború óriási rézhiányok mutatkoznak az ócska rézben, ami azonban legalább is európai jelenség, miután az ósakaréz-készlet valamennyi kontinentális ál-

lamban minimális. Ez okozza azt, hogy

minden ország a maga ósakaréz-készletét kivételi tilalakkal védeni törekszik,

így kivételi tilalom van az ósakaréze Romániában is. Az ósakaréz azonban egyre inkább fogy az országban, amire erdélyi érdekeltségek újabban azt a magyarázatot kapták, hogy

állítólag egy Bukarestben székelő román—magyar vállalat engedélyt nyert az ósakaréz vámmentes exportjára.

A fantasztikusnak látszó hírt csak azért regisztráljuk, mert az érdekeltek körében óriási izgalmat váltott ki és megkívánjuk nyugtatni őket, hogy az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság módot fog találni ebben az ügyben az igazság felderítésére.

A brassói Fémlemezgyár Rt. és a fémlemezárúipar

Amíg az ósakaréz hiánya igen kellemetlenül hat a fémlemezárúipar termelési viszonyaira, addi ga nyersanyag beszerzésének másik részénél sem kedvezőbb a helyzet. Az ország egyetlen fémlemezgyára Brassóban van, a *Fabrica pentru Laminat și Trans Metal S. A.*, amely sem mennyiségben, sem minőségben nem tudja az ország szükségleteit fedezni. Ennek ellenére a kormány magas behozatali vámmal védte meg a fémlemez félkészárut, amivel jelentékeny károkat okoz a belföldi iparnak. Normális vámok mellett ugyanis

a réz-félkészáru körülbelül 30 százalékkal lenne olcsóbb, mint ma.

Az érdekeltek természetesen minden lehető elkövetnek, hogy a tarthatatlan állapot ellen tiltakozzanak és védekezzenek, azonban mindeddig teljes eredménytelenséggel. Az illetékesek vonakodnak belátni, hogy

ennek az egy vállalatnak ilyen irányú érdekvédelme nemcsak egy iparág sérelmét vonja maga után, de károsan befolyásolja az egész ország közgazdasági helyzetét,

amennyiben lehetlenné teszi az olcsó termelést és még súlyosabbá teszi a fogyasztói válság megnyilvánulását.

produktivitása, azonban nem tudjuk az iramot tartani.

— Védekezünk, amennyire lehet és a munkások is megértik, hogyha mi elpúsztunk, magunkkal rántjuk őket is. Redukálták tehát igényeiket és a béremelési tárgyalásoknál igyekeztek mindig lojálisak lenni. De ennek az lett a szomorú következménye, hogy nem emelkedik az indexszám emelésének megfelelően a munkásság vásárló ereje. Már pedig nem a luxuscikkek teszik ki a fogyasztás igazi összegeit, hanem a tömegcikkek, amelyeket a polgárság és munkásság vásárol. Azonkívül az emberek pesszimisták lettek és ebből kifolyólag mindenki a saját maga kis életének sáncai mögé bujik és strucc-politikát folytat. Vonatkozik ez elsősorban reánk, ugynevezett munkaadókra: bankokra, gyárosokra, kereskedőkre. Ha egy-két lelkes ember tömöríteni akar hennünket, az pesszimiztikus gondolkodásunkon és közönyünkön zátonyra kerül, célját vagy sehogy, vagy csak alig tudja megvalósítani. A koncepció is hiányzik belőlünk. Azelőtt évente legalább egyszer felültünk a vonatra és vagy üzletileg, vagy fürdőzés címe alatt megnéztük, más országokban mi van. Ma? Menjen Uram a Menetjegyirodákba, utlevélhivata-

lokba és kérje a statisztikát. Megdöbbenően alacsony számokat fog hallani arról, mily kevés ember törődik azzal, mi történik Európa más országaiban.

— Itt van a Regát és Besszarábia példája. Itt feküdt az orrunk előtt és bizony legalább 95%-a a magunkfajta embereknek még csak annyi fáradságot sem vett magának, hogy legalább egyszer körülutazza ezt a két országgrészt. Folyton azt mondtuk, hogy ott más cikkek kellene, más az emberek izlése, más az üzleti szokás, a törvény, a mentalitás és ezt elhittük és bebujtunk a saját barlangjaikba. Pedig ott igenis vannak pl. cipőüzletek, ahol egyszerre száz ember próbálhat, ezzel szemben Erdélyben a legnagyobb üzletben legfeljebb husz embert tudnak egyszerre kiszolgálni.

— A kényszeregyezséget megszüntették, aki fizetési zavarokba jut, esőddel fenyegeti hitelezőjét. Ime egy levél, ügyvéd írja kereskedő nevében: „Feltétlenül számítok a hitelezők belátására és a helyzetnek józan megítélésére. Ma nekem, holnap Neked! Ez Damokles kardjaként lebegjen a hitelezők lelki szemei előtt, mielőtt válaszukat velem tudatják.” Békében nem mert az adós így írni, mert

ott volt a Hitelezői Védegyelet minden országban. Ma a hitelező szabad préda lett a rosszhiszemű adós kezében. Ha nem egyezkedünk, esődjön és akkor egy banit sem látunk, ha egyezkedünk, úgy a többi kereskedő is vérszemet kap és egymásután beadja a kúcsot.

— És mi itt a teendő?

— Irja meg Szerkesztő Ur a lapjában, hogy a huszonegyedik órában élünk és ha a bankigazgatók, gyárosok, iparosok, importőrök, nagy és kiskereskedők azonnal össze nem fognak, a gazdasági gyászjelentések mindennaposak lesznek. Nem az anyagiak a legfőbb okai a mai helyzetnek, hanem az erkölcsiek és lelkiek. Álljunk össze és ami még megmaradt, igyekezzünk becsületes jóindulattal azt megmenteni és a romokból próbáljuk gazdasági életünket újra megindítani egészséges testtel, egészséges lélekkel.

— Azt hiszem, kedves Uram, Ön tévutra kerül a mentalitás folytonos emelgetésével. Elvégre elvont dolgok nem lehetnek irányadók a közgazdasági életben?

— Kérem Szerkesztő Ur, csak egy esetet mondok el Önnek válaszul és a magam elméletének igazolására: A levélhordó beállit hozzám a napokban és azt mondja: „Itt van Uram egy

levél, felbontva adom át Önnek, mert tévesen másnak kézbesítették ki, aki a címet meg sem nézve, a borítékot felbontotta és csak a levél olvasásakor látta, hogy nem neki szól a levél. Közlöm egyben Önnel, hogy az esetet bejelentettem a főnökségnek és kértem a vizsgálatot megindítani az ellen a kollégám ellen, aki a levelet, amelyen pontos cégelnevezést, uccát és házszámot feltűnően és olvashatóan megjelölték, hanyagságból hasonló elnevezésű más céghez kézbesítte ki. Személyesen is eljártem a titkár úrnál, hogy a vizsgálatot gyorsan és a legerélyesebben folytassa le, mert ilyesminek nem szabad előfordulni.” Ez uram egy levélhordó mentalitása, abban a formájában és megnyilatkozásaiban, ahogyan ő azt a világegés tizenöt esztendőjém keresztül átmentette nekünk és önmagának.

— És tudja miért igazol engem ez a példa? Mert kivétel és mert ezt az esetet olvasva az Ön olvasói, felsőhajtának: „Hamidegyik levélhordó, postás, vasutas, stb., stb. és ismét stb. ilyen volna, mennyivel könnyebb volna a gazdasági válságot megszüntetni.” És akokr Ön is be fogja látni, Szerkesztő Ur, hogy nekem igazam van: mentalitás kérdése minden.

Proiectul noii legi a cambiei

Acceptare prin intervenție — Plata prin intervenție — Despre pluraritatea exemplarelor și copiilor — Despre falșuri și alterațiuni — Despre prescripție — Dispozițiuni generale — Conflictul legilor — Despre protest

Secția I.

Acceptare prin intervenție

Art. 238. Acceptarea prin intervenție poate avea loc, în toate cazurile când recursurile sunt deschise înainte de scadență, contra portorului unei poliței acceptabile.

Portorul poate refuza acceptarea prin intervenție, atunci când este oferită de o persoană desemnată pentru a accepta sau a plăti la nevoie.

Dacă admite acceptarea, ei pierde, contra giranților săi, recursul care-l avea înainte de scadență.

Art. 239. Acceptarea prin intervenție va fi menționată pe ploiță; ea se va semna de intervenient. Ea va arăta pentru calculul căruia se face; în lipsă de această arătare, acceptarea este socotită ca dată pentru trăgător.

Art. 240. Acceptantul prin intervenție este obligat către portor și andosatorii, posteriori aceluia pentru care a intervenit, în același mod ca și acesta.

Cu toată acceptarea prin intervenție, acela pentru care ea a fost făcută și giranții lui, în art. 230, remiterea poliței și a protestului, dacă s'a dresat.

Secțiunea II.

Plata prin intervenție

Art. 241. Plata prin intervenție poate avea loc în toate cazurile când, fie la scadență, fie înainte de scadență, recursurile sunt deschise portorului.

Ea trebuie să fie făcută cel mai târziu a doua zi admisă pentru facerea protestului de neplată.

Art. 242. Dacă poliția a fost acceptată prin intervenție, sau dacă persoanele au fost arătate pentru plata la nevoie, portorul trebuie ca în loc de plată, să prezinte tuturor acestor persoane și să facă protestul dacă e locul, un protest de neplată cel mai târziu, a doua zi după ultima zi admisă facerea protestului.

În lipsă de protest în acest termen, acela care a desemnat nevoia sau pentru calculul căruia poliția a fost acceptată, precum și andosatorii posteriori, încetează de a mai fi obligați.

Art. 243. Plata unei intervențiuni trebuie să cuprindă toată suma ce ar fi de achitat aceluia pentru care a avut loc, cu excepția dreptului de art. 230 al. 4.

Portorul care refuză această plată, pierde recursul contra aceluia care ar fi fost liberat.

Art. 244. Plata prin intervenție trebuie constată prin o chitanță dată pe poliță, cu arătarea aceluia pentru care s'a făcut. În lipsă de această arătare, plata e considerată ca făcută pentru trăgător.

Polița și protestul, dacă s'a făcut unul, trebuie să fie remise plătitorului prin intervenție.

Art. 245. Plătitorul prin intervenție este subrogat în drepturile portorului contra aceluia pentru care el a plătit și contra giranților acestuia. Cu toate acestea, el nu poate să andoseze polița din nou.

Andosatorii posteriori semnatarului,

pentru care a avut loc plata, sunt liberați.

În caz de concurență pentru plata prin intervenție, acela care a operat cele mai multe liberațiuni este preferat. Dacă această regulă nu este observată, intervenientul, care are cunoștință, pierde recursul său contra aceluia care ar fi fost liberat.

Capitolul VIII.

Despre pluraritatea exemplarelor și copiilor

Secția I.

Pluraritatea de exemplare

Art. 246. Polița poate fi trasă în mai multe exemplare identice.

Aceste exemplare trebuie să fie numerotate în textul chiar al titlului, fără de care fiecare din ele sunt considerate ca o poliță distinctă.

Ori ce portor al unei poliței, care nu arată că a a fost trasă într'un exemplar unic, poate cere pe cheltuiala sa eliberarea mai multor exemplare.

În acest scop, el trebuie să se adreseze andosatorului său imediat, care este ținut să-i dea sprijinul pentru a putea acționa contra propriului său andosator și așa mai departe până la trăgător.

Andosatorii sunt ținuti de a reproduce andosamentele lor pe noile exemplare.

Art. 247. Plata făcută pe unul din exemplare este liberatorie, chiar atunci când nu s'ar fi stipulat că această plată anulează efectul celorlalte exemplare. Totuși, trasul rămâne obligat, în virtutea fiecărui exemplar acceptat, dacă nu a obținut restituirea.

Andosatorul care a transmis exemplarele la mai multe persoane, ca și andosatorii precedenți, sunt obligați în virtutea tuturor exemplarelor, cari poartă semnătura lor și cari nu au fost restituite.

Art. 248. Acela care a transmis unul din exemplare, trebuie să arate pe celelalte exemplare, numele persoanei în

măinele căruia exemplarul se găsește. Acesta este ținut de a-i remite portorului legitim un alt exemplar.

Dacă ea refuză, portorul nu poate exercita recursul, de cât după ce a fost constată printr'un protest:

1. că exemplarul trimis spre acceptare nu i-a fost remis la cererea sa;
2. că acceptarea sau plata nu a fost obținută pe un alt exemplar.

Secția II.

Copii

Art. 249. Ori ce portor al unei polițe are drept a face copii. Copia trebuie să reproducă exact originalul, cu andosamentele și ori ce alte mențiuni pe cari le cuprinde. Ea trebuie să arate unde se oprește.

Ea poate să fie andonată și avalizată, în același mod și cu același efect ca și originalul.

Art. 250. Copia trebuie să arate pe deținătorul titlului original. Acesta este ținut de ali remite sus zisul titlul portorului legitim al copiei.

Dacă refuză, portorul nu poate exercita recursul contra persoanelor cari au andosat copia, decât după ce l'a constat printr'un protest, că originalul nu i-a fost remis cererea sa.

Capitolul IX.

Despre falșuri și alterațiuni

Art. 251. Falșificarea unei semnături, chiar aceea a trăgătorului sau a acceptantului, nu poate într'u nimic atinge validitatea obligațiunilor celorlalți semnatori.

Art. 252. În caz de alterare a textului unei cambii, semnătura posteriori acestei alterări sunt ținuti de termenii textului original.

Capitolul X.

Despre prescripție

Art. 253. Ori ce acțiune decurgând din cambie contra acceptantului, se

treserie prin trei ani de la data scadenței.

Acțiunile portorului contra andosatorilor și contra trăgătorului, se prescrie printr'un an cu începere dela data protestului dresat în termen, sau de la aceea a scadenței, în caz de clauză de „retour fără cheltueli“.

Acțiunile recurs ale andosatorilor, unii contra altora și contra trăgătorului, se prescrie prin șase luni cu începere din ziua când andosatorul a rambursat polița; cu toate acestea dacă o acțiune sau o urmărire a fost îndreptată contra acestuia din urmă, punctul de plecare al prescripțiunii va fi din ziua notificării citațiunii sau ziua primului act de urmărire.

Art. 254. Întreruperea prescripțiunii nu are loc de cât contra aceluia în privința căruia s'a făcut actul întreprins.

Capitolul XI.

Dispozițiuni generale

Art. 255. Plata unei polițe a cărei scadență cade în o zi de sărbătoare legală, nu poate să fie cerută de cât în prima zi lucrătoare care urmează.

Tat astfel, toate celelalte acte privitoare la cambie, în deosebi prezentarea la acceptare și protest, nu pot să fie făcute de cât în o zi lucrătoare.

Când unul din aceste acte trebuiesc îndeplinite, într'un oarecare termen, în care ultima zi cade în o sărbătoare legală, acest termen se prorogă până la întâia zi lucrătoare, care-i urmează.

Zilele de sărbători intermediare, sunt cuprinse în socotirea termenului.

Art. 256. Termenele legale sau convenționale, în materie cambială, nu cuprind ziua care le servește ca punct de plecare (dies ad quem).

În materie cambială, nu se poate admite nica un termen de plată — nici legal, nici convențional.

Capitolul XII.

Conflictul legilor

Art. 257. Capacitatea unei persoane de a se angaja prin poliță este determinată de prezenta lege.

Ori ce semnătură angajează pe autorul ei în ori ce loc, când ea l'ar angaja în țara unde el a dat-o.

Art. 258. Forma unui angajament luat în materie cambială este regulată de legile Statului, pe teritoriul căruia acest angajament a fost subscris.

Art. 259. Forma și termenele protestului, ca și forma celorlalte acte necesare exercițiului sau conservării drepturilor în materie cambială, se vor regula de pe legile Statului pe teritoriul căruia trebuie să fie făcut protestul sau confecționat actul în chestiune.

Capitolul XIII.

Despre protest.

Art. 260. Protestul trebuie să fie făcut de portor de pe cererea posesorului cambiei.

Asistența de martori nu este necesară.

În orașele nereședințe de tribunal, protestul se va face de judecătorul de Ocol.

Prin îngrijirea șefului Corpului de Portări al Tribunalului respectiv și conform art. 264, toate protestele efectuate se vor publica din 15 în 15 zile în Buletinul Uniunii Camerelor de comerț și de industrie și în o gazetă locală dacă va exista. Costul publicațiunilor se va încasa odată cu cererea de protest.

(Vă urma)

Az új váltótörvény tervezete

A közbenjárás — Névbecsülő elfogadás — Névbecsülő fizetés — A váltómásodlat és váltómásolat — A hamis és hamisított váltó — Az elévülés

VII. fejezet

A közbenjárás

237. §. A kibocsátó vagy bármelyik forgató kijelölhet oly személyt, aki a váltót mint szükségbeli utalványos fogja el vagy fizeti ki.

A váltót az alábbi meghatározott feltételek alatt bármely kötelezett érdekében a közbenjáró elfoglalhatja vagy kifizetheti bárki.

Névbecsülő lehet bármely harmadik személy, sőt az intézvényezett, vagy pedig — az elfogadó kivételével — oly személy is, aki a váltó alapján már kötelezett.

A névbecsülő köteles közbenjárásáról haladéktalanul értesíteni azt, akinek érdekében közbenjár.

I. szakasz

Névbecsülő elfogadás

238. §. Névbecsülő elfogadásnak helye van mindazokban az esetekben, amelyekben a lejárat előtt az elfogadás végett bemutatható váltó birtokosának visszkereseti joga megnyílt.

A váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást visszautasíthatja még akkor is, ha azt névbecsülő elfogadásra vagy névbecsülő fizetésre kijelölt személy ajánlotta.

Ha a váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást megengedi, elveszti azt a visszkeresetet, amely őt előzői ellen a lejárat előtt megilletné.

239. §. A névbecsülő elfogadást a váltóra kell írni és azt a névbecsülőnek alá kell írnia. A névbecsülő elfogadásban meg kell jelölni, hogy kinek érdekében teljesítik; ily megjelölés hiányában a névbecsülést a kibocsátó érdekében vállaltatni kell tekinteni.

240. §. A névbecsülő elfogadó a váltóbirtokossal és a névbecsülést követő forgatókkal szemben ugyanolyan módon kötelezett, mint az, akinek érdekében közbenjár.

A névbecsülő és előzői a 230. §-ban meghatározott összeg fizetése ellenében a névbecsülő elfogadás dacára követelhetik a váltóbirtokostól a váltónak, ha pedig óvás felvételét, az óvásnak is a kiadását.

II. szakasz

Névbecsülő fizetés

241. §. Névbecsülő fizetésnek helye van mindazokban az esetekben, amelyekben akár lejáratkor, akár lejárat előtt a váltóbirtokosnak visszkereseti joga megnyílt.

A névbecsülő fizetést legkésőbb azon a napon kell teljesíteni, amely a fizetés hiánya miatti óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

242. §. Ha a váltót névbecsülésből elfogadták, vagy ha névbecsülő fizetésre kijelölt személyek vannak, a váltóbirtokos köteles a váltót a fizetés helyén mindezeknek bemutatni és fizetés hiánya miatt az óvast, ha helye van, felvételni, még pedig legkésőbb azon a napon, amely az óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

Ha ebben a határidőben az óvast nem veszik fel, annak kötelezettsége, aki névbecsülőt jelölt ki, vagy azé, akinek érdekében a váltót névbecsülésből elfogadták és az utána követ-

kező forgatóké megszűnik.

243. §. A névbecsülő fizetésnek ki kell terjednie a 230. §. 1. bekezdésének 4. pontjában említett váltódíj kivételével arra az egész összegre, amelyet annak a személynek kellett volna fizetnie, akinek érdekében a közbenjárás történt.

Ha a váltóbirtokos ezt a fizetést visszautasítja, elveszti visszkeresetét azok ellen, akik a fizetés következtében szabadultak volna.

244. §. A névbecsülő fizetést a váltóra írt nyugtával kell tanúsítani és ebben meg kell jelölni azt a személyt, akinek érdekében a fizetést teljesítették. Ily megjelölés hiányában a fizetést a kibocsátóért teljesítettnek kell tekinteni.

A váltót és — ha óvast vettek fel — az óvast a névbecsülő fizetőnek kell adni.

245. §. A névbecsülő fizető a váltóbirtokost a névbecsült és ennek előzői ellen megillető jogokba lép. Ennek dacára a váltót újból nem forgathatja.

A névbecsülő fizetés esetében a névbecsülést követő forgatók szabadulnak kötelezettségük alól.

Ha többen ajánlanak névbecsülő fizetést, közülük az elsőbbség azt illeti, akinek fizetése következtében legtöbben szabadulnak a kötelezettség alól. Ha ezt a szabályt nem tartják meg, az a közbenjáró, aki erről tud, elveszti visszkeresetét azok ellen, akik kötelezettségük alól szabadultak volna.

VIII. fejezet

A váltómásodlatok és a váltómásolat

I. Szakasz.

A váltómásodlatok

246. §. A váltó több egyenlő példányban intézvényezhető.

Ezeket a példányokat magában az okirat szövegében számozni kell; ily számozás hiányában mindegyik példányt önálló váltónak kell tekinteni.

Minden váltóbirtokos követelheti, hogy neki az ő költségére a váltónak több példányát adják ki, ha csak a váltó szövegéből az nem tűnik ki, hogy egyetlen példányként állították ki. E célból a váltóbirtokos az őt közvetlenül megelőző forgatóhoz forduljon, aki köteles segítségére lenni, hogy az őt megelőző forgatónál eljárasson és így tovább mindaddig, míg a megkeresés a kibocsátóhoz kerül. A forgatók kötelesek forgatmányaikat az új példányokra újból ráírni.

247. §. A másodlatok egyikére teljesített fizetés a váltókötelezettséget megszünteti, még ha nincs is kitöltve, hogy ezzel a fizetéssel a többi példány erejét veszti. Mindazonáltal az intézvényezett kötelezett marad minden oly elfogadott példány alapján, amelyet vissza nem kapott.

A forgató, aki a másodlatokat különböző személyekre ruházta át, valamint az őt megelőző* forgatók kötelezettek mindazon vissza nem kapott példányok alapján, amelyeken aláírásuk előfordul.

248. §. Aki a példányok egyikét el-

fogadás végett elküldötte, köteles a többi példányon megjelölni annak a személynek a nevét, akinél példány található. Ez a személy köteles ezt a példányt egy másik példány igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltó birtokos csak akkor élhet visszkeresettel, ha óvással igazolja,

1. hogy felhívására az elfogadás végett elküldött példányt neki ki nem adták,

2. hogy az elfogadás vagy a fizetés egy másik példány alapján nem volt megszerezhető.

II. szakasz

Váltómásolatok

249. §. A váltóról minden birtokosa másolatokat készíthet.

A másolatnak az eredetit a rajta levő forgatmányokkal és az összes egyéb megjegyzésekkel együtt hiven kell feltüntetnie. A másolaton meg kell jelölni, hogy mint másolat meddig terjed.

A másolat ugyanolyan módon és ugyanazokkal a jogkövetkezményekkel forgatható és látható el váltókezeségi nyilatkozattal, mint az eredeti váltó.

250. §. A másolaton meg kell jelölni, hogy az eredeti okirat kinek a kezében van. Ez az utóbbi személy köteles az okiratot a másolat igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltóbirtokos azok ellen, akik a váltómásolatot forgatták, csak úgy élhet visszkeresettel, ha óvással igazolja, hogy felhívására az eredetit neki ki nem adták.

IX. fejezet

A hamis és a hamisított váltó

251. §. Valamely aláírásnak meghamisítása semmiképp sem érinti a többi aláírás érvényességét, még akkor sem, ha a kibocsátó vagy az elfogadó aláírását hamisították meg.

252. Ha a váltó szövegét megváltoztatták (alterat), a változtatás után aláírók a változott szöveg, a változás előtt aláírók pedig az eredeti szöveg tartalma szerint felelősek.

X. fejezet

Az elévülés

253. §. Az elfogadó ellen a váltóból eredő minden követelés a váltó lejáratától számított három év alatt évül el.

A váltóbirtokos követelése a forgatók és a kibocsátó ellen egy év alatt évülnek el a kellő időben felvett óvás keltétől vagy pedig az óvás elengedésének esetében a lejáratától számítva.

A forgatók visszkereseti követelése a többi forgató és kibocsátó ellen hat hónap alatt évülnek el attól a naptól számítva, amely napon a forgató a váltót kifizette, vagy amennyiben perelték vagy végrehajtották, attól a naptól számítva, amely napon neki kézbesítették.

254. §. Az elévülés félbeszakítása csak arra a kötelezetre hat, akivel szemben a félbeszakító cselekmény történt.

XI. fejezet

Általános rendelkezések

255. §. Ha a váltó lejáratát törvényes szünetnapra esik, a fizetést csak a lejáratot követő köznapon lehet követelni.

Hasonlóképpen csak köznapon végezhető a váltóra vonatkozó többi cselekmény is, nevezetesen az elfogadás végetti bemutatás és az óvás.

Ha ezeknek a cselekményeknek valamelyikét meghatározott időn belül kell teljesíteni és a határidő utolsó napja törvényes szünetnap, ez a határidő a leteltét követő első köznapi kitoldódik.

A közbeeső szünetnapokat a határidőbe bele kell számítani.

256. §. Váltóügyekben a törvényes vagy kikötött határidőkhöz azt a napot, amelyen a határidő kezdődik, nem lehet hozzászámítani (dies ad quem).

Sem törvényes, sem bírói kiméletnapnak helye nincsen.

XII. fejezet

A törvények összeköze

257. §. Valamely személynek azt a képességét, hogy váltó útján kötelezettséget vállalhasson, a jelen törvény határozza meg.

Minden aláírás kötelezi az aláíró mindenütt, ha azon állam területén, ahol az aláírás történt, az őt kötelezn.

258. §. A váltókötelezettségvállalás alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén a váltó aláíratott.

259. §. Az óvásnak alakját és felvételének határidejét, valamint a váltójogok gyakorlásához vagy fentartásához szükséges egyéb cselekményeknek alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén az óvast felvenni, vagy a cselekményt teljesíteni kell.

(Folytatjuk)

Invitare

La adunarea generală ordinare a Bancii Poporale s. pe. a. ce se va ține în localul ei proprie, în ziua de 5 februarie 1928, ora 11, a. m.

Program :

1. Denumirea celor doi acționari pentru verificarea procesului verbal.

2. Raportul Direcțiunei.

3. Raportul comisiunei de supra-veghere.

4. Examinarea bilanțului.

5. Decidere în privința despărțirii câștigului curat.

6. Raportul Direcțiunei, că Minist. de Industrie și de Comerț a aprobat prin aprobarea No. 92932 1927. sporirea capitalului fundamental dela 750.000 Lei, la 1.000.000 Lei.

7. Stabilirea aceluia, că sporirea capitalului fundamental s'a asigurat prin prenumărare și plățirea potrivit.

8. Declarația sporirei capitalului fundamental dela 750.000 Lei, la 1.000.000 Lei.

9. Modificarea statutelor în acord cu sporirea capitalului fundamental.

10. Propuneri.

§. 19. Propunerile unor acționari se pot pertracta la adunarea generală numai în caz dacă acele se înaintează direcțiunei cu 8 zile înaintea de adunare,

Nădlak, la 10 Ianuarie 1928.

Diracțiunea.

Citiți „Lemnul“

* Valoșinuleg tévedés „követő” he-

MEGHÍVÓ.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár Rt. XL. évi közgyűlését

1928. évi január hó 29-én, délelőtt fél 11 órakor

tartja intézeti helyiségében, Bulevardul Regina Maria 8. sz. I. emelet,
melyre a részvényeseket tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

VAGYON

Mérleg-számla 1927. december 31-én.

TEHER

	Lei	b	Lei	b		Lei	b	Lei	b
Pénztár és valuták	19,278.463	—			Részvénytőke			32,250.000	—
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék	23,402.950	—	42,681.413	—	Tartalékalap	13,794.828	—		
Váltók	400,765.071	—			Kétes követelések tartaléka Lei 5,000.000				
Jelzálog-kölcsönök	1,751.992	—			Ez évi dotáció Lei 2,000.000	7,000.000	—		
Adósok	4,796.019	—			Nyugdíjalap	2,061.238	—	22,856.066	—
Folyószámla-kölcsönök	26,463.276	—	433,776.358	—	Dijas záloglevelek 10 százalékos díja			33.920	—
Záloglevél biztosítéki alap			260.000	—	Engedményezett kölcsönök			100.199	—
Értékpapírok			3,077.274	—	Záloglevelek forgalomban			2,272.350	—
Iparvállalati érdekeltségek			14,716.776	—	Takarékbetétek:				
Ingatlanok			705.509	—	könyvecskére	370,788.401	—		
Hátralékos kamatok			355.780	—	folyószámlán	30,517.297	—	401,305.698	—
Központ és 25 fiók leltára			1	—	Visszszámított váltók:				
			495,576.111	—	a Banca Naționala a României-nél			4,800.000	—
					Hátralékos szelvények			741.602	—
					Előre felvett házbér			93.590	—
					Előre felvett kamatok és jutalékok			18,837.673	—
					Nyereség-egyenleg:				
					Áthozat 1926. évről	242.321	—		
					1927. évi nyereség	14,042.692	—	12,285.013	—
					Kétes követ. tartartaléka ez évi dotációjára	2,000.000	—	14,285.018	—
					* Az ez évi dotációval 25,856.066 — Leire emelkedik			495,576.111	—

Weissenburger Ferdinand, s. k.
vezérigazgató.

Arad 1928. év. január hó 12-én.

Bánfi Sándor, s. k.

ügyvezető igazgató.

Gantner János, s. k.
főkönyvelő, jog. könyv.

A z I g a z g a t ó s á g:

Schill, s. k. elnök

Adelmann, s. k. elnökhelyettes

Dr. Holló-Holzinger, s. k.

Dr. Issekutz, s. k.

Mandl, s. k.

Nattland, s. k.

Angele, s. k.

Dr. Buschmann, s. k.

Buttinger, s. k.

Darányi, s. k.

Gantner, s. k.

Béthy, s. k.

Seidner, s. k.

Scherer, s. k.

Winkler, s. k.

Jelen mérleg-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt helyesnek és teljesen rendben levőnek találtuk.

Arad, 1928. évi január hó 17-én.

A F e l ü g y e l ő - b i z o t t s á g:

Reinhart Gyula, s. k. elnök, jog. könyv.

Kosztka Emil, s. k.

Minnich Ádám, s. k.

Szántó Gyula, s. k.

Weil József, s. k.

Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank

Részvénytársaság

Targu-Mures—Marosvásárhely.

TARTOZIK

Mérleg-számla 1927. december 31-én.

KÖVETEL

Vagyon:	Lei	b	Lei	b	Teher:	Lei	b	Lei	b
Pénztárkészlet			1,506.121	—	Részvénytőke:				
Váltótárca			14,987.587	—	1927. évre osztalékjogosult	3,000.000	—		
Értékpapírok			286.666	—	1927. évre. osztalékmentes	2,000.000	—	5,000.000	—
Előleg értékpapírokra			220.681	—	Tartalékalap			2,317.297	—
Folyószámla követelések			16,306.129	—	Nyugdíjalap			275.519	—
Szavatosságok			275.000	—	Takarékbetétek:				
Ingatlanok			1,000.000	—	könyvecskére	20,829.273	—		
					folyószámlára	2,502.923	—	23,332.196	—
					Visszszámított váltók			2,109.400	—
					Folyószámlái hitelezők			193.945	—
					Szavatosságok			275.000	—
					Fel nem vett osztalék			27.556	—
					Átmeneti tételek			307.781	—
					Nyereség:				
					áthozat 1926. évről	57.124	—		
					1927. évi tiszta nyereség	686.356	—	743.480	—
			34,582,184	—				34,582,184	—

TARTOZIK

Nyereség—Veszteség-számla 1927. december 31-én.

KÖVETEL

Veszteség:	Lei	b	Lei	b	Nyereség:	Lei	b	Lei	b
Adó és illeték			37.378	—	Nyereségáthozat 1926. évről			57.124	—
Költségek			1,577.567	—	Kamatok és jutalékok			2,000.802	—
Nyereség:					Ingatlanok, jövedelmek			300.439	—
áthozat 1926. évről	57.124	—							
1927. évi tiszta nyereség	686.356	—	743.480	—					
			2,358.425	—				2,358.425	—

A könyvvezetésért:

Bari Andor s. k.

igazgató helyettes.

Gróf Teleki Arctur s. k.
elnök.

Targu-Mures—Marosvásárhely, 1927. december 31-én.

A z I g a z g a t ó s á g:

Báró Kemény Pál s. k.

Gróf Toldalagi László s. k.

Gróf Teleki Károly s. k.

Gróf Teleki Béla s. k.

Nemes Elek s. k.

Megvizsgálta és helyesnek találta.

A f e l ü g y e l ő - b i z o t t s á g:

Báró Bálint Károly s. k. elnök.

Báró Apor István s. k.

Gróf Toldalagi József s. k.

Keintzl Gusztáv s. k.

Huszmillió lej investációval cukorfinomítót rendez be az aradi Cukoripar Rt.

Az aradi Cukoripar Rt., amely 1927-ben második üzemét zárta, fejlődésének jelentős stádiumához jutott el, amennyiben nagyarányú investációval üzemét az irányban bővítheti, hogy ez a cukorgyártás minden követelményeinek megfeleljen.

Mint arról annakidején beszámoltunk, az aradi Cukoripar Rt. csak kristálycukor gyártására rendezkedett be, az üzem azonban annyira rentábilisnak mutatkozott — amelyben jelentős része van Fringhian vezérigazgató előrelátó üzemvezető politikájának — hogy ma már gondoskodni kell az üzem megfelelő bővítéséről is.

Ezért a gyár igazgatósága elhatározta, hogy 20 millió lej investációval 700 négyzetméter területen cukorfinomítót rendez be és már a jövő szezonban megkezdí a kockacukor gyártását. A cukorfinomító gépeit a legelőkelőbb csehszlovák gépgyár a prágai Breifeld és Denek cég szállítja.

Ebben a pillanatban még bizonytalan, hogy a cukorrépa a tranzakcióhoz szükséges tőkét kölcsön útján szerezi-e be, vagy pedig alaptőkéjét, amelyből 25 millió nincs kifizetve, újabb emisszióval 150 millió lejre fogja-e felelni és ez fog majd fedezetül szolgálni a tranzakció lebonyolításához.

Nouile taxe vamale de export

Ele se vor percepe numai în valută engleză

Ministerul finanțelor a trimis o circulară tuturor punctelor vamale prin care le pune în vedere că în conformitate cu decretul regal No. 210 din 20 Ianuarie 1928, apărut în „Monitorul Oficial” taxele de export trebuiesc percepute numai în lire sterline și anume:

Produce agricole

Grâu, seară, porumb, crupe de porumb, mălai, orz și ovăz 3 lire 10 șilingi de vagon sau 2800 lei.

Orzoaică 5 lire de vagon sau 4000 lei.

Fasole, mazăre, linte 5 lire sau 4000 lei.

Măzărliche, 3 lire de vagon sau 2400 lei.

Făină de grâu, de seară, griș, făină grișată precum și făină alimentară prăjită, 3 lire de vagon sau 2400 lei.

Tărâțe, 15 șilingi de vagon sau 600 lei.

Arpacăș de orz, 4 lire de vagon sau 3300 lei.

Malț, 4 lire de vagon sau 3200 lei.

Germen de malț (colț de malț) 1 liră 2 șilingi și 3 penci de vagon sau 900 lei.

Hrișcă 15 lire de vagon sau 12.000 lei.

Pasăe făinoase, pesmeți, galeți, biscuiți, turtă dulce, napolitane, arco, pishinger, foi de wafere 4 lire de vagon sau 3200 lei.

Semințe industriale (de rapiță, în cânepă, muștar, floarea soarelui, dovleac, mac) 5 lire de vagon sau 4000 lei.

Semințe furajere (de trifoi, mei, lucernă, măști, dughie, precum și mei tătaresc) 5 lire de vagon sau 4000 lei.

Semințe de floarea soarelui decorticate 7 lire 15 șilingi de vagon sau 6200 lei.

Semințe de susan, curățat și prăjit 10 lire de vagon sau 8000 lei.

Produce petrolifere

Benzină grea și ușoară 10 șilingi de vagon sau 400 lei.

Petrol lampant și desilant 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Motorină 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Păcură 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Uleiuri grele rafinate și nerafinate 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Uleiuri ușoare inclusiv ulciul vulcan 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Ulei pentru compresoare 10 lire de vagon sau 8000 lei.

Unsoare consistentă 2 lire de vagon sau 1600 lei.

Parafină 22 lire de vagon sau 17.600 lei.

Produce forestiere

Lemn de mine (rotund) de brad și trunchiuri de brad, având grosimea la mijloc dela 10—22 cm. și lungimea 2 m. 1 liră de vagon sau 800 lei.

Lemn de mine (rotund) de brad și trunchiuri de brad, având grosimea la mijloc dela 10—22 cm. și lungimea peste 2—3 metri 3 lire de vagon sau 2400 lei.

Trunchiuri de brad cu peste 22 cm. grosimea la mijloc și peste 3 m. lungime 6 lire de vagon sau 4800 lei.

Trunchiuri de lemn de carpen și de salcâm 4 șilingi de metru cub sau 160 lei.

Grinzi de lemn de carpen cu sub 15 cm. grosime precum și lemn de carpen altfel fasonat 3 șilingi de metru sau 120 lei.

Lemn rășinos pentru celuloză, fiind rotund sau crăpat, până la o lungime de 1.25 m. 3 șilingi de vagon sau 120 lei.

Cherestea de brad (scânduri, lași și piți, dulapi, căpriori, grinzi):

a) dela 1—3 jum. m. inclusiv lungime 14 șilingi de vagon socotit 20 m. c. sau 28 lei m. c.

b) peste 3 jum. lungime 1 liră 10 șilingi de vagon socotit 20 m. c. sau 60 lei m. c.

Cioplitură de brad pe oricâte fețe 1 liră 6 șilingi pe vagon socotit 20 cm. sau 52 lei m. c.

Lemn de rezonanță (brad) 6 lire de vagon sau 4800 lei.

Scânduri de rezo anță încheiate și date la rindea (funduri de pian etc.) 10 lire de vagon sau 8000 lei.

Lăturoaie din lemn de brad din care nu se pot confecționa scânduri, precum și bucăți defectuos tăiate 10 șilingi de vagon sau 400 lei.

La traversele de brad se va plăti taxa chereslelei de brad.

Rămășițe de brad și molift, spărturi și alb țe, scurtațe de la 20 cm. până la 1.20 m. în legături 4 șilingi de vagon sau 160 lei.

(Tot aci se taxează și scândurile pentru lași, în lungime sub 1.20 m.)

Cherestea și doage de fag, fie în stare naturală fie abura 6 șilingi de vagon de 14 jum. m. c. sau 16 lei m. c.

Parche și frize de fag gata de întrebuițat 6 șilingi metrul cub sau 20 lei m. c.

Lași de fag 4 șilingi de vagon de 14 jum. m. c. sau 11 lei m. c. Cioplitură de fag până la o grosime de maximum 25 cm. în diametru la mijloc 4 șilingi de vagon sau 160 lei.

Cherestea de stejar (scânduri nevitite, bulsurii, scânduri tivite, frize, lame, lambriuri, dulapi, platurii feuite) 8 lire de vagon sau 6400 lei.

Doage de stejar 10 lire de vagon sau 8000 lei.

Parchete și frize de stejar gata de întrebuițat 10 șilingi metrul cub sau 400 lei.

Traverse de fag 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Traverse de stejar 10 lire de vagon sau 8000 lei.

Cioplitura de fag mai grosă de 25 cm. în diametru la mijloc, trunchiurile de fag și de stejar și orice fel de grinzi și cioplituri de stejar pentru construcții sunt prohibite la export.

Lemn de foc de fag și șleau, anin, mesteacăn, saicie, salcâm, frasin, paltin, 6 șilingi de vagon sau 240 lei.

Lemn de foc de cer amestecat și lemne de foc din alte esențe de stejar de 1 m. lungime și cu un diametru sub 20 cm. 4 lire de vagon sau 3200 lei.

Lemnul de gorun urmează regimul de axare al stejarului, iar lemnul de ulm regimul de taxare al fagului.

Alte produse

Nuci în coaje 4 șilingi 6 penci suta kgr. sau 180 lei.

Nuci decorticate 9 șilingi suta ker. sau 360 lei.

Ouă în perioada dela 1 Mai — 30 Sept. 1 șilingi 3 penci suta de buc. sau 50 lei.

Ouă în perioada dela 1 Oct. — 30 Aprilie 2 șilingi 6 penci suta de buc. sau 100 lei.

Carne tăiată proaspătă de porc și de vite mari și mici 3 șilingi 2 penci suta de buc. sau 125 lei

După cum se vede modificarea s'a făcut numai asupra taxelor în lei, calculându-se la cursul de 800 lei lira.

Taxele corespunzătoare în lei s'au trecut în acest ordin numai pentru orientarea punctelor vamale la contabilizarea veniturilor căci perceperea lor, se va face numai în lire conform indicațiunii din dreptul fiecărui fel de marfă.

Aceste taxe se vor percepe cu începere dela 25 Ianuarie 1928.

Megértően

bőlínt a tea tapasztalt élvezője, amikor a pompás „Kompletta” teáskannában elkészült teáját szűrcsöli. Őnt is meg fogja lepni a forrázat nemes zamata, finomsága és ereje. Ezt a függő-szűrő teszi.

E teáskannának birtokába jut, ha 3 kg. súlyú bitűvő „Teáskanna” teacsomagok borítólapjait az alatti címre behűldi. Az e készlethez tartozó cukortartó, kis tejes-hancsó, vagy csésze, a „Teáskanna” védjegyű csomagok 1 kg. - nak megfelelő burkolatát ellenében kapható meg. Teekanne - Co., Dresden - A. 1.

TEÁSKANNA
védjegyű tea

Publicatiune

Se publică spre cunoștință generală că în ziua de 15 Februarie 1928 ora 10 dimineața, în localul Căsei Pădurilor și al direcției silvice Arad, se va ține licitațiune publică prin oferte închise conform legii asupra contabilității publice, pentru vânzarea spre exploatare pe un period de un an, calculat cu începerea dela 1 Septembrie 1927 până la 1 Septembrie 1928 a 6.392 arbori diversi din pădurea Statului Drinova, județul Severin.

Vânzarea acestei porțiuni de pădure se face după regulamentul de licitațiuni și cu condițiunile generale de exploatare, ambele publicate în Monitorul Oficial Nr. 106 din 12 August 1912, cu aplicațiunea art. 72—83 din legea contabilității generale a Statului al căror text va fi afișat în sala de licitațiuni și cu condițiunile speciale cari se pot vedea la Casa Pădurilor și la direcția silvică Arad.

Modul de procedare al licitațiunii prin oferte închise este următorul:

După strigarea pădurii amatorii depun ofertele închise în mâinile dlui administrator sau delegatului său, însoțite de garanția provizorie de lei 60.000 și de natura celor prevăzute prin regulamentul de licitațiuni, care după ce se încredințează că numai este prezent nici un amator, imediat se deschid ofertele și se încheie proces-verbal, subscris și de concurenți, în care se consemnează nume și domiciliul concurenților, prețul ce au oferit și garanțiile ce au depus.

Orice ofertă care va căuta să schimbe întru ceva condițiunile generale și speciale de exploatare se va considera nulă și inavenită.

De aceea se recomandă amatorilor că ofertele lor se fie redactate conform modelului înscris mai josul acesteia publicațiuni.

Se mai atrage atențiunea concurenților că pe baza art. 16 din regulamentul de licitațiuni supra oferte nu se primesc și prin urmare orice cerere deasemenea na ură va fi pur și simplu clasată la dosar.

Estimațiunea este de Lei 1.200.000.

Direcțiunea IX.-a Regională silvică Arad

Industria Sârmei Societate Anonimă, Cluj

Convocare

Domnii acționari ai Industriei Sârmei S. A. Cluj, prin aceasta se convoacă la

a VII-a adunare generală ordinară

care va avea loc la sediul societății în Cluj, Calea Victoriei No. 29 în ziua de 25 Februarie 1928, ora 11 a. m. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Bilanțul pe anul 1927, raportul consiliului de administrație și a comitetului de cenzori, darea absolutului.
3. Distribuirea profitului net.
4. Fixarea jetoanelor.
5. Alegerea alor 3 membrii în consiliul de administrație pe o durată de trei ani, în locul dlor Ing. I. F. Negruțiu, dr. Octavian Sg'imbea și Adalbert Veith ieșiți prin ordinea vechimii.
6. Alegerea întregului comitet de cenzori.
7. Modificarea statutelor.
8. Eventuale propuneri.

Domnii acționari cari vor să participe la adunarea generală, sunt invitați a-și depune acțiunile la casieria noastră, sau la Banca Centrală pentru industrie și comerț S. A. Cluj și sucursalele ei, sau la Uzinele de fier și domeniile Reșița, București, cel puțin cu 3 zile înainte de adunare.

Cluj, la 18 Ianuarie 1928.

Consiliul de Administrație.

ACTIV		Bilanțul general încheiat la 31 Dec. 1927		PASIV		
Cassa	— — — — —	1,328.626		Capital	— — — — —	15,000.000
Hârtii de valoare	— — — — —	6,663.645		Fond de rezervă	— — — — —	2,903.266
Ct. Curente	— — — — —	34,451.243		Fonduri speciale:		
Ef. de primit. Efecte în portofoliu	34,083.030			Fond de amortizări	— — — — —	29,690.487
Efecte scontate	26,262.624			Augmentarea în 1927.	— — — — —	7,590.107
„ remise spre incasso	2,981.915	63,327.569		Fond de amortizări pt. re-		
Imobile: Terenul fabricii	— — — — —	507.008		facerea investițiilor	— — — — —	2,464.221
Imobilul din Cluj	— — — — —	1,000.000		Augmentarea în 1927.	— — — — —	2,464.221
Cădirea fabricii	— — — — —	16,589.903		Fond de rezervă pentru		
Linia de garaj	— — — — —	885.210		creanțe dubioase	— — — — —	3,000.000
Colonia pentru muncitor	— — — — —	1,828.053		Dividende ner dicate	— — — — —	22.571
Conductul de gaz natural	— — — — —	1,285.903		Conturi curente	— — — — —	89,109.285
Instalația fabricii	— — — — —	3,603.071	25,699.148	Efecte de plată proprii	— — — — —	5,984.919
Mașini și Accesorii	— — — — —		33,267.601	Efecte străine:		
Mobile: Vehicule și mobile	— — — — —	1,851.162		Reescontate	— — — — —	26,262.624
Mobilierul birourilor	— — — — —	893.031	2,744.193	Remise spre incasso	— — — — —	2,981.915
Materiale prime și auxiliare	— — — — —		4,444.258	D.ferite conturi transitoare	— — — — —	274.669
Fabricate: Fer laminat, f. beton, cuie,	— — — — —		19,964.690	Beneficiul net pe anul 1927	— — — — —	4,740.212
sârmă, arcuri diferite	— — — — —					
Articole pt. aprovizionarea muncitorilor	— — — — —		597.524			
			192,488.497			192,488.497

PIERDERE		Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1927		PROFIT		
Amortizări: Clădirea fabricii, linia de garaj, conductul de gaz, locuințe muncitorești instal. fabr. mașini, mobile și vehicule	10,054.328			Câștig la mărfuri	— — — — —	55,153.376
Fondului pt. creanțe dubioase	3,000.000	13,054.328				
Cheltueli generale: Salare, spese de adm. etc.	— — — — —	8,181.292				
Dobânzi	— — — — —	21,293.473				
Impozite	— — — — —	7,884.071				
Beneficiul net pe anul 1927.	— — — — —	4,740.212				
		55,153.376				55,153.376

Cluj la 31 Decembrie 1927.

s. s. I. Diamant
director general

s. s. Eugen Beșa
director

Pentru contabilitate
s. s. Mihail Comșa
șef contabil, contabil autorizat

s. s. Ionel Comșa Ing. Virgil Dessila
președinte

s. s. Ing. Ioan F. Negruțiu s. s. Dr. Valentin Poruțiu s. s. Dr. Moise Farkas

s. s. Ing. C. Orghidan

s. s. Ing. Vasile Lazar

s. s. Dr. Octavian Sg'imbea

s. s. Adalbert Veith

S'a examinat și găsit în deplină ordine

Cluj la 21 Ianuarie 1928.

s. s. Dr. Laurian Gherman președinte
expert contabil

s. s. Virgil Comșa s. s. Aurel Bruckner s. s. Victor Pop s. s. Ioan Babeș
expert contabil

Az aradi áru- és értéktőzsde választott bíróságának szokványai

VI. A kiállításra vonatkozó határozatok

(IV. közlemény)

Prompt eljesítendő ügyletnél, ha a vevő köteles az áruhoz szükséges göngyöletet adni, a szállítást a göngyölet megérkezésétől számított 8 napon belül kell teljesíteni. A vevő a göngyöletet az ügylet megkötését követő 3 nap alatt tartozik elküldeni. A vevő azzal, hogy a göngyöletet elküldte, az eladót legkésőbb a göngyölet feladását követő hétköznapon értesíteni tartozik. A vevő ezen értesítés elmulasztásával eredő kárért az eladónak kártérítéssel tartozik.

A göngyöletet belföldi állomásról kell küldeni.

A vevő a göngyöletet teherárúként küldheti.

36. §. A göngyölet elküldésében beállott késedelem az ügylettől való elalásra okul nem szolgálhat.

Ha a vevő a göngyöletet az itt megállapított határidők alatt el nem küldte, az eladó az árut ömlesztve szállíthatja, vagy a göngyöletet a vevő költségére és veszélyére kölcsön veheti, illetőleg a szokásos kölcsön díj felszámítása mellett kölcsön adhatja, tartozik azonban arról, hogy a göngyölet meg nem érkezése folytán az árut ömlesztve, vagy kölcsöngöngyöletben szállítja, a vevőt haladéktalanul értesíteni. Ugy az ömlesztve szállítás, mint a kölcsöngöngyölet felhasználása esetén követelheti az eladó kiadásait és a késedeleméből eredő kára megtérítését, valamint a teljesítési határidő megfelelő meghosszabbítását.

Az előző bekezdés rendelkezései alkalmazandók és pedig tekintet nélkül arra, vajjon a vevő a göngyöletet kellő időben elküldte vagy sem, — akkor is

a) ha a gyorsárúként küldendő göngyölet az ügylet megkötését követő 5 napon belül.

b) ha a teherárúként szállítandó göngyölet az ügylet megkötését követő 8 napon belül nem érkezett meg.

37. §. Ha a teljesítési idő a szerződésben nincs meghatározva, az ügylet „prompt” teljesítendő.

38. §. A megtekintésre vett és Aradon fekvő árut a vevő az ügylet megkötése napján a másutt fekvő árut pedig az ügylet megkötését követő hétköznapon meg kell vizsgálni és elhatározásáról azonnal szóbelileg vagy táviratilag nyilatkozni köteles, mert különben az ügylet meg nem kötöttnek tekintetik és az eladó jogosult a vevőtől az áru megvizsgálásával kapcsolatos kiadásainak megtérítését követelni.

39. §. Az Aradon fekvő árut az eladó a vevő kívánatára köteles az átvételt megelőző hétköznapon d. u. 3 és 5 óra között a vevőnek bemutatni és neki megengedni, hogy az árut részletesen meg vizsgálhassa s belőle egy kilogramm, folyadéknál fél liter ingyen mustrát vehessen. Ha az eladó az áru bemutatását a fent megjelölt időben megtagadja, a vevőnek kötbért tartozik fizetni, mely az áru szerződési vételárának 1 százalékát teszi.

40. §. Az átadást és átvételt, amennyiben ezek a szokások téren nem intézkednek — Aradon a teljesítés napján reggel 9 órakor, Aradon kívül déli 12 óráig kell megkezdeni és a közbeeső vasárnapok, ünnepnapok, esőnapok, ugyszintén elemi akadályok kivételével megszakítás nélkül folytatni.

Ha az átadást, illetve átvételt eső késleltetné, az emiatt felmerült kártérítést mindkét fél fele részben viseli.

Esőnap az a nap, amelyen dél-

előtt 10 óráig bármennyi ideig, vagy délelőtt 10 órától délután 2 óráig 1 órán át esik az eső.

41. §. Ha a szállítandó armenyiség 300 métermázsát meg nem halad, az egész mennyiséget egy nap alatt, ha nagyobb mennyiség szállítandó, naponta legalább 300 métermázsát kell átadni és átvenni.

Ha 300 métermázsánál nagyobb mennyiség szállítandó, az eladónak jogában áll az árut a teljesítés helyén öb helyiségben is átadni.

42. §. Ha a vevő az átvételt kellő időben megkezdte, az ennek szakadalan folytatásához és bevégezéséhez szükséges időt még a teljesítési határidőn túl is engedélyezni kell.

43. §. Ha a szállítási határidő két, vagy több hónapra terjed és

olytatólagos (succesive) szállítás, vagy kifejezetten kikötöttet, vagy az ügylet természetéből kifolyólag kikötöttnek tekinthető, úgy kétség esetén e kikötés úgy értelmezendő, hogy a szállításnak megközelítőleg azonos havi részletekben kell történnie.

Ha a „succesive” történő szállításra kikötött határidő két hónapnál rövidebb időre terjed, úgy kétség esetén e kikötés úgy értelmezendő, hogy a szállításnak legalább két, megközelítőleg azonos részletben kell megtörténnie.

44. §. A teljesítés helyén létező helyi illetékeket, (kövezetvám, várhozi vám és hasonlók) az eladó viseli. A fogyasztási adó nem terhel az eladót.

A kövezetvámot az eladó abban az esetben is megtéríteni tartozik, ha az áru a raktárházakban, vagy vasuti vagy hajóállomáson adatik át, tekintet nélkül arra, hogy az áru Aradon marad, vagy továbbszállítatik-e.

(Folytatjuk.)

Az „Industria” Sármei S. A. Cluj évi mérlege

Az előző évekhez hasonlóan az 1927. évben is mintamérleget produkált a hatalmas méretekben fejlődő vasipari vállalat.

Románia egyik legnagyobb vasipari vállalata az *Industria Sármei S. A. Cluj* évi mérlege az előző évek mérlegeihez hasonlóan, általános feúntást kellett az ország ipari és gazdasági köreiben.

Az *Industria Sármei* 1920-ban tehát alig nyolc évvel ezelőtt létesült a kolozsvári *Banca Centrala* iniciatívájából és a szakszerű vezetés mellett

a néhány év alatt Erdély egyik legnagyobb és legkonzolidáltabb vasipari vállalatává nőtte ki magát

Rövid bepillantással a vállalat mérlegében megállapíthatjuk, hogy az élen álló vezetőség ésszerű gazdaságpolitikája minden dicsőretet megérdemel.

Az investációs költségek amortizálására előirányzott alapok évről-évre tetemes summákkal gyarapodnak

és ez lehetővé teszi a gyárnak a folyamatos terjeszkedést, amely egyet jelent a nyugati ipar nivójára jutásával.

Az *Industria Sármei* 1927. évi mérlegében 15 millió lej részvénytőke és 2,903,266 — rendes tartalék és 42,209,036 — amortizációs tartalék mellett

4 millió 740,212 lej nyereséget mutat ki.

ami a tőkék 27 százalékos jövedelmezőségének felel meg. Ezenkívül 3 millió lejt fordít — a bruttó nyereség terhére — a kétes követelések tartalékának képzésére, ami a fenti rehabilitációs százalékot több, mint másfélszeresére emeli.

Az elmúlt év a vállalat eddig nem ismert mérvű fejlődését hozta meg, amennyiben

a vállalat termelvényeinek értéke az 1926 éviével szemben 76 millióval (9,092 tonnával) 302 millióra (26,453 tonnára) emelkedett.

Termékei közül a hengerhuzallal egész Románia szükségletét ki tudja elégíteni, míg a betonvas, a diót és drótáru a szükséglet kétharmad-részét el tudja látni. A 89 millió 109,285 — folyószámahiteltek között a *Creditul Industrial* 26 milliós kölcsönrel foglal helyet, míg a 26 millió 262,624 — reeszkomptból 12 milliót a *Banca Naționala* nyújtott a vállalatnak.

Az

adósok számláján 34,451.243, a váltótárca 64,345.654 lej szerepel, melyből az említett 26,262.624 van reeszkomptálva,

a többi a tárcában van.

Az ingatlanok 25,699.148, gépek és felszerelése 33,267.601, berendezések és járművek 2,744.193, nyersanyagok 4,444.258 —, gyártmányok 19,964.690 lej értékben vannak felvéve.

A vállalat aktívainak mérleg szerinti összege 192,488.497, bruttó nyeresége 55.153.356,

az előző évnek másfélszerese,

A vállalat 1927. évi zárszámadása tehát — mint a számadatok is igazolják, — mintamérlegnek mondható. Ehez hozzávehetjük még azt is, hogy az *Industria Sármei* az elmúlt évben számos olyan fontos vasáru-cikk gyártását vezette be üzemeibe, amelyeket az ország területén más gyárvállalat nem képes előállítani. Ezzel hasznos szolgálatokat tett az egyre fejlődő vállalat nemcsak az ország álta-

lános ipari és gazdasági életének, de munkásságát a nemzeti iparvédelem eszméinek is szolgálatába állította, amit aktivitása után joggal elvárhat a kormánytól.

Bonyodalom egy 150 ezer lejes pönalé körül

avagy

szállíthat-e az a cég Temesvárról Nagyváradra, Aradon keresztül árut, amely eladta az Aradról Nagyváradra szállítás jogát?

Az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság” Arad—bánsági szerkesztőségétől.

Két aradi szállítási vállalat peres ügye foglalkoztatja az aradi áru és értéktőzsde választott bíróságát. Weisz és Haány aradi szállítási cég kereset indított König és Lázár aradi szállítási cég ellen, amelyben 150 ezer lej pönalé megfizetésére kéri kötelezni alperes céget. A felperes cég keresetében a következőket adja elő.

1926-ban Weisz és Haány cég egy teherautót vásárolt König és Lázár aradi szállító cégtől. A vételi szerződés egyik pontja kimondja, hogy

az eladó König és Lázár cég a jövőben Arad és Nagyvárad között teherforgalmat nem bonyolíthat le, amennyiben ezt mégis megtenné, köteles a vásárló Weisz és Haány cégnek 150 ezer lej pönalét fizetni.

A felperes cég keresetében elmondja, hogy König és Lázár cég a szerződésnek ezt a pontját megszegte, minek következtében kéri a 150 ezer lejes pönalé megfizetését.

Felperes szerint König és Lázár cég a temesvári „Rapid” szállítási vállalat tagja. Ez a cég pedig Temesvár és Nagyvárad között Aradon keresztül oly módon tart fenn állandóan teherforgalmat, hogy az árut Temesvárról Aradra szállítja, itt Markovits szállítási cég helyiségeiben az árut átrakja és az áru így folytatja útját Nagyvárad felé. Felperes cég szerint

ez a tény teljesen kimeríti a szerződészegés tényállalódokat

és ezért kéri alperes céget a pönalé megfizetésére kötelezni.

Alperes cég ezzel szemben azal védekezik, hogy a „Rapid”-nál való érdekeltisége mindössze csak 30 százalékos, de különben is

a vételi szerződésben csak arra kötelezte magát, hogy Arad és Nagyvárad között nem bonyolíthat le teherforgalmat.

de szabad keze van arravonatközöleg Temesvár és Nagyvárad között bonyolíthat le teherforgalmat vagy sem?

Az érdekes ügyben tehát azt kell eldönteni a bíróságnak, hogy ez a kitétel „Arad és Nagyvárad között” azt jelenti, hogy „Aradról Nagyváradra” vagy pedig jelenti azt, hogy az Arad és Nagyvárad között húzódo távolságon, vagy helvesebben országuton, nem bonyolíthat le alperes cég teherforgalmat?

A bíróság ebben az érdekes ügyben már meg arította az első tárgyalást, azonban egyelőre annak bizonyítására terjeszkedett csak ki, hogy történt-e tényleg a látások Arad és Nagyvárad, illetőleg Arad és Temesvár között és hogy bonyolíthat-e ezek le? A bíróság bizonyíték kiegészítése céljából a tárgyalást elhalasztotta.

Ha

Nagyváradra jön és jól akar ékezni nem mulassza el felkeresni a

Szinházi éttermet

A s z i n h á z m e l l e t t

Moara „Reform“ din Jimbolia impinsă la faliment prin rezistența Băncii Centrale Svăbești

Agricultorul Francisc Neff din Delai care ceruse falimentul contra morii „Reform“ din Jimbolia s'a arătat dispus a-și revoca cererea, dacă Banca Centrală Svăbească și ar fi menținut angajamentul ce i-se atribuie, că și-l ar fi luat de a garanta datorjiile morii într'o proporție de 60 la sută.

Banca s'a crezut desărcinată de orice obli ațiune tocma din cauza

atitudinei îndărătnice a conducătorilor morii: În consecință Consiliul de administrație al Băncii a declarat, că nu se simte obligat prin promisiunile, ce le-ar fi făcut directorul Zappe și se d-sinterează de situația morii.

În urma ac estei atitudinii a Băncii Centrale Svăbești falimentul pare inevitabil.

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R.-T. mérlegülése

A betétek óriási emelkedése

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R.-T. igazgatósága január 25-én tartotta meg mérlegülését, amelyen a zárszámadásokra vonatkozó határozatok hoztak.

Különösen szembetűnő jelensége az in ézele bizott betétek rendkívüli emelkedése, amelyek ugy összeg szerint, mint százalékszerűen ugy megnövekedtek, mintahogy ez az intézet 21 éves fennállása óta még nem fordult elő.

A betétek összege elérte a 492,721.366 36 lejt

és aranyra átszámítva is az utolsó b. kév betétjeihez viszonyítva, azok 270 százaléka emelkedtek, míg tudvalevőleg a pénzüzetek betétei átlagban aranyra átszámítva, azok békebetéjeik alig 60-70 százalékat érik ei.

A lefolyt év bruttónyeressége kitesz 42,548,767 46 lejt az előző év 42,701,159 29 lejével szemben. Az 1927. év tisztanyeressége elővitel nélkül 23,577,526 45 lejt tesz ki az előző év 23,540,539 lejt tiszt

nyerességével szemben.

Megemlítendő, hogy az intézet saját tőkai a lefolyt üzletévben ugyanazok voltak, mint az előző évben.

A Temesvári Bank és Kereskedelmi R.-T. kezelésében levő vagyatok a jótállási és inkasszó-tételek kikapcsolásával az utolsó három évben a következőképpen alakultak:

1925. évben kitétek 493.861.077 lejt
1926. " " 546.036.376 "
1927. " " 735.994.510 "

A betétek fejlődése az utolsó három üzletévben a következőképpen nyújtja:

1925. évben kitétek 252.498.673 lejt
1926. " " 338.983.374 "
1927. " " 492.721.366 "

A megnövekedett betéteknek megfelelően az intézet pénztár- és bankkövetelése a felfekvő mérleg szerint az 1926-ban kimutatott 49 millió 714 ezer 560 lejről a lefolyt üzletévben 76,369,357 lejt emelkedett. A tárcában lévő váltók 1926-ban 75,638,474 lejt lettek ki, míg az 1927. évi mérleg szerint 206,498,891 lejt emelkedtek. Az intézeti székház változatlanul 12 millió lejgel szerepel a könyvekben, míg ugy a központ, mint 11 fiókjának berendezése teljesen leiratott.

A március 17-ére egybehivandó rendes évi közgyűlésnek az igazgatóság javasolni fogja, hogy osztalek fejében ugyanannyit, mint az előző évben, vagyis 90 lejt rész-

vényenkint állapítson meg: a rendes tartalékalapot 2,500,000 lejgel dotálja, ami által ez 71 millió fog emelkedni és a kétes követelések tartalék alapját 1 millió lejgel növelje, ami által ez 10 millió lejre fog emelkedni. A Temesvári Bank és Kereskedelmi R.-T. saját tőkai ezek után a következő tételekből fog állani:

részvénnytőke — 50,000,000 lej
tartalék p — 71,000,000 lej
kétes követelések tartalék alapja 10,000,000 lej
nyeressége elővitel 2,973,187.06 lej
összesen 133,973,187.06 lej

a 250 lej névértékű részvénynek látható belértéke az idei dotálás után tehát 669 86 lejt, vagyis 267 9 százalékat a névérték után fognak állani:

A Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. az állandó részesedései utáni jövedelmet az idén is, mint minden évben, a következő év javára számolja el, ugy hogy az előző mérlegben az 1926. évi részesedések utáni jövedelmek számoltattak el, míg az 1927. évet illető ilyen jövedelmek csak az 1928. évi mérleg javára fognak befolyjni.

Ugyanezen ülésben az igazgatóság Gusz János főkönyvelőt az intézet aligája ójává, Spahl Vilmos és Magyar László főkönyvelőket pedig fiókgazdákká nevezte ki.

—x—

MEGHÍVÓ

A Tenkei Takarékpénztár Részvénytársaság Tinca—Tenkén

1928. február 5-én d. e. 10 órakor saját helyiségében tartja

XXXV. évi rendes közgyűlését,*

melyre a m. t. részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései az 1927-ik üzletév eredményéről, a zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a tisztanyeresség felosztása, az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak a felmentvény megadása.

2. A felügyelő bizottság megválasztása.

3. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok illetményeinek megállapítása.

4. Az igazgatóság jelentése — a múlt évi közgyűlésen az alaptőkének 3,000,000 leiről 6,000,000 leire való felemelésére vonatkozólag hozott határozat végrehajtásáról.

5. Esetleges indítványok.

Tinca—Tenke, 1928 január 14.

AZ IGAZGATÓSÁG.

* Minden részvényes, ki megillető jogait a közgyűlésen gyakorolni óhajtja, köteles az alapszabályok 11. §-a értelmében részvényeit összesen még le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlés megnyitása előtt bemutatni.

VAGYON

Mérleg-számla 1927. december 31-én.

TEHER

Rendelésre álló vagyon:	Le	b	Le	b	Saját tőkék:	Le	b	Le	b
Pénztár — — — — —			1,048.736		Részvénytőke — — — — —			3,000.000	
Realizálható vagyon:					Alapok:*)				
Váltókölcsönök*) — — — — —	11,929.255				I. Tartalékalap — — — — —	833.570			
Folyós ámlai adósok fedezettel**) — — — — —	4,749.112				II. Tiszti nyugdíjalap — — — — —	218.100			
Értékpapírok — — — — —	78.654	06	16,757.021	06	III. Kétes köv. tart. alap — — — — —	101.105		1,152.775	
Lekötött vagyon:					Idgen tőkék:				
Ingatlan — — — — —	2,128.064				Betétek — — — — —	10,591.329	85		
Berendezés teljesen leírva — — — — —			2,128.064		Visszszámított váltók — — — — —	3,317.100			
					Fel nem vett osztalek — — — — —	27.370		13,935.799	85
					Eredmény-számlák:				
					Átmeneti tételek — — — — —			580.504	
					Nyeresség áthozat 1926. évről — — — — —	15.000			
					Folyó évi nyereség — — — — —	1,249.742	21	1,264.742	21
			19,933.821	06				19,933.821	06

* Ebből jelzálogilag biztosítva Lei 6,000.000 —
** Ebből jelzálogilag biztosítva Lei 1,700.000 —

* Ez évi hozzájárulással Lei 1,580.000 —

VESZTESÉG

Veszteség-nyereség számla

NYERESÉG

Adók és illetékek:	Le	b	Le	b	Kamtok és jutalékok:	Le	b	Le	b
Állami és községi adók, illetékek — — — — —	223.199	87			Kamatok — — — — —	625.625	64		
Betétkamatozó — — — — —	86.179	85	309.379	72	Jutalékok, értékpapír jöved. stb. — — — — —	4,065.345	10	4,690.970	74
Kamatok:					Vegyések:				
Betétkamat — — — — —	1,598.412	42			Házbérjövdelem — — — — —	81.061			
Visszszámított kamat — — — — —	605.999		2,204.411	42	Leirt követelésekből — — — — —	9.255			
Üzleti költségek:					Nyereség áthozat a múlt évről — — — — —	15.000		105.316	
Üzleti költségek, igazg. tiszti fizetések — — — — —			917.753	39					
Vegyések:									
Kétes köv. tart. alap szervezésére — — — — —			100.000						
Nyeresség áthozat a múlt évről — — — — —	15.000								
Folyó évi nyereség — — — — —	1,249.742	21	1,264.742	21					
			4,796.286	74				4,796.286	

Tenke, 1927. december 31.

Szentiványi Károly
igazg. h. elnök.

Adler Samu
Ambrus Ferenc
Boros Ferenc

Igazgatóság:

Somogyi Géza
igazg. elnök

Engländer Sándor
Horváth Árpád
Köteles Károly

Tunyoghy Lajos
vezérigazgató

Dr. Pelle Ioan
Tempelman Desid
Dr. Weisz Adolf

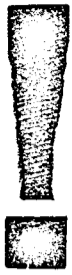
Felügyelő-bizottság:

Weinberger Adolf

Kassay Béla
elnök

Szűcs András,
főkönyvelő — contabil autoriz. at
Dr. Szemes Ferenc

Budapestre utazik??

20% engedményt kap mint ezen lap előfizetője olcsó szobaárainkból, 10% engedményt kap olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha.) 5 pengőt megtakarít autótaxi költséget, mert gyalog ájöhhet egy perc alatt a pályaudvarról. **OTTHON ERZI MAGÁT** jól fűtött szobáinkban. Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg. **Saját érdeke** ezen előny folytán, hogy o k v e t l e n ű l nálunk szálljon meg

GRAND HOTEL PARK

nagyszállóda BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10.

A keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben!

Autólakkokat

Email fehér és színes lakkokat, minden ipari célra szükséges lakkokat és festékeket legjobban és legolcsóbban azonnal szállít

„L E D A” Rt. Lakkgyár
Timișoara.

Dreher Haggemacher!

EXTRA SPECIAL

BCU DUPLA MALATA

Öszi

Bak

sör

sör

Különlegességei kerültek forgalomba!

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7

Fiókjai: Dés, Dicső-szentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely.

Saját tőkéi 77 millió lei

Affiliált intézetei:

Torda-aranyos vármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérmegyei Gazdasági Bank és Takarékp. Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékp. és Hitel Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyhadon

Minden bankügyletet legelőnyesebben végel. — Engedélyezett devizahely. — Áru-raktárai a v a s u t mellett!

Könyvek folyóiratok, prospektusok, üzletkönyvek és mindenféle kereskedelmi nyomtatványok művészi kivitelben készülnek a

Cărți, reviste, prospecte registre și tofelul de imprimare comerciale artistice lucrute executate atelierul
o o o o o o o o

Lapkiadó R.-T. Cluj

Telefon 694.

legmodernebb szedő- és nyomógépekkel felszerelt üzemében
Csináljon próbarendelést!

Telephon 694.

înregistrat cu cele mai moderne masini de cules și imprimat.
Faceți comandă de probă!

Cséplőgépek Diesel-motorok Malmi gépek Traktorok

Eredeti gyári árak! — Kedvező fizetési feltételek!

Román Gazdasági Gépkereskedelmi Rt.
CLUJ, Str. Regina Maria 45.

Telefon: 151.

Telegramm: LOCOMOBIL.

FONDAT IN ANUL 1812

J. și C. KIMMEL S. P. A.
TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

Producerea lemnului
Industria lemnului
Comerțul lemnului

Despre toate fazele pieței Vă informează precis și la timp

A fatermelés
A faipar
A fakeskedelem

minden fázisáról pontosan és részletesen számol be a

„LEMNUL”
„HOLZZEITUNG”

singura revistă forestieră bilunară din Ardeal care apare în românește, nemjeste și ungurește. Toate evenimentele forestiere interne și externe, situația pieței, articole scrise de cei mai de seamă specialişti, informațiuni etc. etc.

Revista fiind răspândită, rezultatul anunțurilor este sigur.

Redacția și administrația:

TIMIȘOARA, Piața Libertății 3.

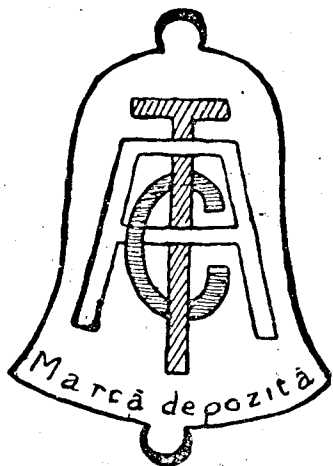
Red. din Cluj: — Kolozsvári szerkesztőség:

Cluj, Str. Minerva 7. Telefon: 4-44.

Erdély egyetlen román, német és magyar nyelven kéthetenként megjelenő szaklapja. A külföld és belföld összes szakmai eseményeiről, piaci helyzetéről és friss, szakemberek által írt cikkekben és riportokban tájékoztatja olvasó táborát.

A lap elterjedtsége biztosítja a hirdetések eredményét.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

„TACĂMUL“FABRICĂ DE OBIECTE DE ARGINT
CLUJ, STR. NICOLAE IORGA 11a.FABRICĂ: Tacămuri, servicii de masă,
obiecte de lux, etc. — Numai pentru revân-
zătorii. Telefon 482.
DAȚI ATENȚIE MARCEI FABRICII !!!**Industria Textilă
Arădană Soc. A.**Telefon:
7—58.Cea mai mare fabrică
de Textile din ArdealErdély legnagyobb
textilgyára Arad.Telefon:
7—58.**Aradi Textilgyár
Részvénytársaság****Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság**

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 60'—**CASA NOASTRĂ**

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCĂ, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 62,100.000**Sediul Social: Satu-Mare****Sucursale:**

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:„UNIO“, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.**Nu-i reclamă, ci avertisment!****Apa minerală****Lithynia**

„din Tamașeu, iarăși s'a pus în circulație

Această apă minerală este una dintre
cele mai recunoscute și vindecătoare.
Are putere necontestată contra bolilor
de stomac, rinichi, beșică, catar de
intestine, astmă, bronșită și diatezis.Borviz fără concurență! Comenzi peste 10 litri
se transportă la domiciliu. — Comenzi
se execută de biroul central:Oradea, Str. Simeon Barnuțiu 2. Telefon 48
și comisionarul nostru din Cluj firma
Bognár & Szántó Cal. Regele Ferdinand 70
Telefon 72.**Nem hirdetés, csak figyelmeztetés!!****A paptamási****Lithynia**

„ásványvíz újra forgalomba került

Ez az ásványvíz elismerten a legkivá-
lőbb gyógyvizek egyike a gyomor, vese,
hólyag és bélbántalmaknál, valamint
asthma, bronchitis, köszvény és huy-
savas diatezis esetekben utolérhetetlenMint borviz versenyen felül áll! 10 üvegen
felül házhoz szállítjuk. — Megrendeléseket
eszközöl a központi iroda:Oradea, Damianich-utca 2. Telefon 48.
és kolozsvári megbízottunk:
Bognár & Szántó Cal. Regele Ferdinand 70
Telefon 72.**Schwäbische Zentralbank**

Aktiengesellschaft, Temesvar

Tel.-Adr.: Schwabenbank. Gegründet 1895. Tel.-Adr.: Schwabenbank
Telef.: Bankabteilung 4, 255, 972. Devisenabteilung 1116, 1117, 1894, 1895Aktienkapital Lei 20,000.000.
Reservefond Lei 20,000.000.
Spareinlagen ca Lei 375,000.000.Zentrale: Timisoara-Cetate, Piața Unirei (Domplatz, No. 9).
Wechselstube: Timisoara-Cetate, Str. Lonovics 1 (bischöfl. Palais).
Filialkassa: Timisoara-Josefin, Bul. Berthelot (Kossuthplatz) No. 9.
Timisoara-Fabrica, Piața Traian (Kossuthplatz) No. 3.**Filialen:**Alexanderhausen, Billed, Buziasch, Grosssanktnikolaus, Grosska-
roly, Hassfeld, Karansebesch, Lenauheim, Liebling, Lugosch,
Neupetsch, Neusankpeter, Perjamosch, Semelek, Tschanad, Tschene,
Vinga, Warjasch.**Exposituren:**Albrechtsflor, Altbeschenowa, Gertianosch, Grossjetscha, Johan-
nissfeld, Knez, Keglevich, Neusiedl, Ostern, Gross-Scham, Hodoni.
Günstige Verzinsung von Spareinlagen, kulante Durchführung aller
Bankgeschäfte, Kauf- u. Verkauf von Valuten u. Devisen Ausstellung
von Zollschechs.Maschinenabteilung: Temesvar-Josefstadt Herrengasse (Str. I. C.
Bratianu) No. 1. Telefon 23—52.**Eleonora Szilágyi S. A. Cluj**Fabrică autorizată pentru producțiunea
de Liqueruri. — Prima Fabrică
Ardeleană de Șampanie
Cluj.**PRODUCE:** tot felul de liqueruri, cremuri,
fine și mercantile, calități superioare, romuri, cognac
veritabil din vin și medicinal. — Excelentele Șam-
panii „Favorit“ și „Femina“. — Reprezentanții
renumitei Șampanii Paul Eveque din Epernay pe
Marna Franța. — Vinuri excelente din podgoriile
Odobești, Panciu și podgoriile Ardealului. —
Vinuri vechi albe și roșii.

Biroul central: Strada Londrei No. 29. Cluj.

Sucursală la Reghinul-Săsesc.